דער קענעדער איד

THE ISRAELITE | Canadian Jewish Weekly | 796 Main Street.

Vol. III. No. 29. Winnipeg, Thursday, September 5th, 1912.

וויניפעג, דאנערשטאג, כ"ג אלול, תרע"ב.

א וואַסער מאַנגעל אין וויניפעג.

דער שטאדט אינזשיניער קאלאנעל ריוטאן האט פארינע וואך עיקלעהרט אז וויניפעג וועט נעקסטען יאהר ליידען פון א וואסער מאנגעל. רוטאן האט סטאטיסטיש אויפגעוויזען אז וויניפעג ווערט יעצט פערזארגט מיט אזוי פיעל וואסער ווי מיט 5 יאהר צוריק, ניט קוקענדיג דערויף וואס איהר בעפעלקערונג האט זיך אזוי פיעל פערגרעסערט. ריוטאן האט צוגעגעבען אז דער וואסער מאנגעל וואלט געקענט אויסגעמידען ווערען, ווען די אויפבויאונג פון א וואסער קאנאל צו בענוצען זיך מיט די וואסער פון פאפלאר און קריסטאל ספרינגס וואלט געקענט פערענדיגט ווערען ביז נעקסטען זומער. אבער דיזע ארבייט מוז נעדויערען 3-4 יאהר; עס איז אלזא, לויט דעם אינזשיניער, צו ערווארטען נעקסטען זומער א וואסער מאנגעל.

האַרוועסטערס פאַר דער וועסט.

פאר לעצטען שבת און זונטאג זיינען אין וויניפעג געקומען צווישען 5 און 6 טויזענד מענשען וועמענס אבזיכט איז געהן ארבייטען אלס הארוועסטערס.

וואָס בלייבט איבער דעם פאַרמער?

די פארמער פון דער וועסט ליידען זעהר פיעל פון דעם וואס די טראנספארט רייטס פאר די תבואות פון א קלענערער ווערטה זיינען די זעלבע ווי די פון א העכערען ווערטה. א בעגריעף וועגען דעם וועלען געבען פאלגענדע 2 פאקטען: די לעצטע טעג האט א פארמער טראנספארטירט נאך פארט וויליאם 2000 בושעל האבער. האבענדיג איינגעצאהלט אייזענבאהן און עלעווייטער הוצאות און קאמישאן געלד פאר פערקויפען די האבער, האט דער פארמער אויסגעפונען אז דיזע סומע האט בעטראפען מעהר מיט 7 דאלאר איידער די פרייז וואס ער האט אבגענומען פאר זיין האבער. א צווייטען פארמער איז געבליבען בלויז $1,80 נאכ'ן אבציהען אלע הוצאות פאר טראנספארטירען 1000 בושעל האבער. אין דעם, ווי נעזאגט, זיינען שולדיג די הויכע טראנספארט רייטס אויף די בילינע תבואות וועלכע וואלטען בעדארפט אויף פיעל פערקלענערט ווערען.

אין רענא, נעוואדא האט א נינער געפייערט זיין 122טען געבורטסטאג. ער איז דער עלטסטער מענש אין דער וועלט

"אין קווינס טהעאַטער.

דאס קווינס טהעאטער איז איצט אונטער אַ ניי מענעדזשמענט. אלס כטיידזש דירעקטאר איז פעשטימט דער טאלאנטפאלער ארטיסט דזשאזעף גאלדשמיט אויס לאנדאן וועלכער איז יעצט אין נויארק פון וואנען ער קומט אהער מיט א קאמפאני פון 12 פערזאן אויסער 3-4 ארטיסטען וואס זיינען שוין פאראן און אויסער איהם אליין.

אנפאנגען צוא שפיעלען וועט מען מוצאי ר"ה. עס איז פון גרויס וויכטיגקייט פאר פאמיליעס, טהעאטר געהער צוא וויסען אז דאס נייע מענעדזשמענט אן דער שפיצע פון מר. א. זילבערבלאט געהט איבערפיקסען אויפס ניי דאס גאנצע טהעאטער און פיקסען אויס א נוירס רום, וואו א פרוי וועט אימער זיצען און אטענדען דיא קליינע קינדער וואס מוטערס ברענגען מיט זיך מיט.

דאס מענעדזשמענט בעשטעהט פון מעקס העכטער, דוד מאנהייט, מאריס גענזער און מר. זילבערבלאט

דער ,איד' מאַכט דזשאָב פרינטינג

וועגען דיא קענעדער פרויען.

זייענדיג אין לאנדאן האט פרעמיער בארדען אויפגענומען א דעליגאציאן פון וואומענס סאשיאל ענד פאליטיקאל יוניאן. די פרויען האבען איהם אויפגעפאדערט אז נאך זיין קומען צוריק אין קענעדא זאל ער געבען די קענעדער פרויען שטימרעכט. בארדען האט אויף דעם געענטפערט אז ער דענקט אז די קענעדער פרויען זיינען גענוג פעהיג אליין צו פערשטעהן און בעשיצען זייערע רעכטע און נויטיגען זיך ניט אין דער הילף פון א לאנדאנער דעליגאציאן. בארדען האט צוגעגעבען אז ער איז שטענדיג בעריט און וועט זיין צופריעדען צו אויסהערען א דעליגאציאן פון די קענעדער פרויען.

איין אבענד מיט פיעלע חזנים

נעקסטין שבת אבענד וועט מר.מ. דזשייקאב מיט זיין כאהר זאגען סליחות אין מיניזקס האלל. דאס כאהר בעשטעהט פון שעהנע זינגערס און אין דיא

פראָטעסט געגען סי ען אַר שטאַרקער.

דער פראטעסט געגען דער סי ען אר וועלכע פלאנעוועט צו דורכפיהרען אן אייזענבאהן ליין דורך ריווער פארק, ווערט אלץ שטארקער. אין סיטי האל אויף'ן סטענד הענגט א סיין מיט פאלגענדען אויפשריפט: ,קומט און העלפט אונז! די בירגער פון דער סאוטה אפעלירען צו די בירגער פון דער נארד, איסט און וועסט צו קומען און העלפען זיי בעשיצען זייערע הייזער, די צוקונפטיגע פלעצער פאר הייזער און דאס שעהנקייט פון שטאדט פון דעם סי ען אר אנגריף'

סליחות זיינען פערשפרעכענט צוא זיין גרויסארטיגע קאמפאזיציאנען פין דיא בעסטע און וועלט בעריהמטעסטע חזנים און קאמפאזיטארס. ווער עס האט הנאה הערענדיג א גוט שטיקעל נגינה א שעהן חזניש שטיקעל וועט ניט פערפעהלען צו הערען די ערשטע סליחות ביי מר. דזשייקאב אין מיניזקס האלל

1—1 איינטריט פריי

ערשטער אידישער ריעל עסטייט אָפיס אין דער נאָרד ענד.

ווער עס האָט הייזער אָדער לאָטס צו פערקויפען, אָדער ווער עס וויל קויפען; ווער עס וויל בייטען לאָטס פאַר הייזער אָדער פאַרמס, זאָל זיך ווענדען צו

ב. ראָבינסאָן און זאָהן

אין 292 1-2 סעלקירק עווענוי פהאָן סט. דזשאָן 2445

נעמען אָן הייזער צו פערענטען און רענטען. שבת געשלאָסען, זונטאָג אָפען

רעזידענס 654 מאָונטיין עווענוי פהאָן סט. דזשאָן 737

11)

קאָנטראַקטאָרס און בילדערס.

אונזער נאמען איז אייך א גאראנטיע פאר רעאלע ביזנעס.

ציוניסטישער מנין אין תלמוד תורה.

דארט וואו עס הערט זיך אלע טאג פון א גאנץ יאהר גאטעסווארט, וועט מען אויך אין די טעג פון ימים נוראים מתפלל זיין.

ביז 2 הונדערט בעקוועמע פלעצער וועלען ארראנזשירט ווערען פאר מענער און פרויען.

פרייז פון סיטס בלויז 1 דאלאר.

צו בעקומען ביי אטרובין בראס, 390 סעלקירק עווענוי, א. טשערניאק, 890 מיין סט. און א. קאפלאן, 815 מיין סט.

געהט ניט אין קיין פריוואטע מנינים, דערלאזט ניט צו האנדלען מיט קדושה, טראגט אייער דאלאר אין א פלאץ וואו עס וועט ברענגען נוצען.

בברכת ציון

אגודת בני ציון דפה.

לכבוד יום טוב.

די ביזי בי דזשולערי סטאר

מאקס סטיימאן, פראפ.

וועלכע איז געגרינדעט זייט 1890, און יעצט געמופט אין

658 מיין סטריט.

האט אביינגעקראגען א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי זייגערס, ספעשיל יוראפעאישע וואנד זייגערס, דיימאנטענע רינגען, אלעס אין דעם ליין פון דזשולערי קריגט איהר יעצט ביי מיר לכבוד יו"ט צו דן מעסיגע פרייזען. אייער געלד בעקומט איהר צוריק ווען איהר זייט אונצופרידען מיט דער ווארע

Busy Bee Jewellery

Max Steiman, Prop.

658 Main Street

פהאן גערי 3024 און מיין 3417

א וואטש מייקער פערלאנגט, מוז האבען רעפערענס, גוטע ווידזשעס פאר דעם ריכטיגען מענשען, סטעדי דזשאב, זיך ווענדען אין דער ביזי בי דזשולערי סטאר, 658 מיין סטריט.

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213.

זעהט אטרובין'ס אדוו. אויף פיידזש 6.

נ. סגל'ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז.

טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עווענו.

לכבוד יום טוב בעזארגט אייך מיט א שעהנעם שאַרף.

איך האב א גרויסען אויסוואהל פון שעהנע שאַרפען, קאָסינקעס, לייזע קאָלערס און אנדערע.

אויך האב איך פאר קאנטרי סטארס אלערליי סארטען גאליציאנער און דייטשע שאַלען.

ג. באַלטער, 572 פריטשאַרד עווע.

GLICKMAN BROS.

אגענטען פון זינגער מאשינען.

גראמאפאנס, פיאנאס, פארטס א. ז. וו.

צופריעדענהייט גאראנטירט.

390 פריטשארד, פהאן סט. דזשאן 426

דער „איד" מאכט דזשאב פרינטינג

יעדער וויל זיין צופריעדען פאַר זיין געלד

און אויב איהר ווילט זיין צופריעדען פאר אייער געלד, דאן קומט צו דער

גרענד קלאָדינג קאָמפ.

800 מיין סטריט.

וועלכע האט יעצט אריינגעקראגען א פרישען סטאק פון מענס סוטס, אווערקאוטס, ווי אויך מענס און ליידיס פאָר און פאָר ליין קאוטס, אויך בוטס און שוהס, קעפס, העטס, העמדער א. ז. וו.

פערגעסט ניט אז אין דער גרענד קלאָדינג קאָ. קויפט איהר סטריקט אונטער איין פרייז.

ווען איהר זייט ניט צופריעדען מיט אונזער סחורה, קריגט איהר אייער געלד צוריק.

The Grand Clothing Co. 800 Main St.

האפמאן און כץ, פראפרייעטארס

EST. 1879

ALLOWAY & CHAMPION

אויב איהר דענקט אַהיים צו פאָהרען.

עס מאכט ניט אויס מיט וועלכער שיף, מיר קענען אייך צופריעדענשטעלען. מיר זיינען אגענטען פאר די גרעסטע און בעסטע שנעל שיף קאמפאניעס. אונזערע אידישע בעאמטע שטעלען זיך גערן צו אייער דיענסט צו געבען אייך אלע אויסקינפטע וועגען אייער רייזע. מיר האלטען שטענדיג אין אונזער קאסע א גרויסע סומע רוסישע, עסטרייכישע און פרעמדע געלדער און פערקויפען צו מעסיגע פרייזען. געלד געשיקט אין אלע וועלט טהיילען.

אַלאָוועי און טשעמפיאָן — בענקערס און בראָקערס

AC · 362 & 667 MAIN STREET · AC

דער „קענעדער עזות פנים" וועט ערשיינען דעם 10טען סעפטעמבער מיט א רייכען אינהאלט.

בעל קורא.

ליטעראַרישע איבערבליקען.

1.

„חסיד'יש" פון י. ל. פרץ.

עס האט מסתם מיט אייך אמאל פּאַסירט דאס איהר האט געהערט א גאטס בענאַפּטען זינגער, אדער שפּיעלער וואס האט אייך מיט זיינע „זאַבען" ארויסגעצויגען פון אייער עולם הזה וועלטיל און האט אייך פערטראגען עט, עט אין עולם הדמיון, אין א וועלט וואו עס איז ניטא קיין גוף, ניטא קיין לבוש, נור סאמע אצילות, הוילע נשמה; אין א וועלט וואו דער גייסט ווערט פריי, ניט געבונדען פון פליישיגע שטריק; אין א וועלט פון סאמע רוחניות. און ווען איהר בעגעגענט אייער פריינד און ראטה איהם צו געהן הערען יענעם זינגער, שפּיעלער אדער סימפאניע און ווען ער פרעגט אייך: „וואס איז דארטען אזוינס?" בלייבט איהר שטעהן אין פערלעגענהייט און ווייסט ניט וואס צו ענטפערען, דען איהר פיהלט אז דאס וואס איהר האט געהערט לאזט זיך ניט ציטירען. דאס איז א זאך וואס מען דארף דערצו האבען געפיהל' עסטעטיק, נשמה. אבער צו פערשטעהן געבען, צוגליעדערען — דאס קען מען ניט! וואס איז אזוינס נשמה? וואס איז אזוינס זיו השכינה? ווער איז עס דער יעניגער וואס האט דערויף א תשובה געגעבען?

דאס זעלבע האב איך געפיהלט, איבערלעזענדיג „חסידיש", דעם לעצטען באנד פון י. ל. פרץ.

פיעלע זאכען וואס זיינען אריין אין דעם באנד, האב איך שוין געלעזען פריהער, אבער ווען מען לעזט איבער „הסיד'יש" פון טאוועל צו טאוועל, זעהט מען ערשט אז פּרץ'ען טאר מען ניט לעזען בסירגון, אז די זאכען וואס זיינען אריין אין א זאמלונג בּיחידות זיינען אברים מהודלדלים, אפגעריסענע גליעדער פון א גאנץ שעהנעם גוף, אדער ווי אויף פרץ'ס לשון וואלט עס אויסגעקומען: „בעזונדערע נאָטקעס, איינציגע טרעלען פון א גאנצען ניגון"... אין די זאכען וואס פרץ האט געשריבען פאר ציימונגען איז דורכגעצויגען א פעליטאנגען שטריך. דאס הארץ פון דעם קינסטלער — פיהלט מען — האט צו דעם ניט געפיהלט קיין שטארקע אהבה, עפּעס איז עס אהוים פון פענזיל כלאחר היד, פעליטאניש. „זכרונו לברכה און זיינע מקורבים" איז ניט מיט פרץ'ס ליעבע בעשאפען געווארען, כאטש קיין אנדערער וואלט עס ניט בעשאפען אפילו ווי עס איז; כאטש ניט זעהענדיג דעם שרייבערס נאמען וואלט איהר גלייך פרץ'ען דערקענט; איהר דערקענט אבער אויך אז בעת'ן שאפען דאס איז פרץ ניט געווען אין דער לוינע ווי בעת ער האט געשאפען „משנת חסידים", „די מקובלים" און די איבעריגע.

און פונקט ווי עס איז מיר אונמעגליך איבערצוגעבען מיט פשוט'ע ווערטע ווערטער וואס עס פעהלט אין יענער זאך, אזוי איז מיר שווער און אפשר נאך פיעל שווערער איבערצוגעבען וואס ליענט אזוינס אין „משנת חסידים" צי אין „די מקובלים". איך האב לעזענדיג געפיהלט די פאלשע נאָטקע וואס פרץ האט גענומען ביי „זכרונו לברכה און זיינע מקורבים", איך האב דאס דוכט זיך געהאט ווי אויף'ן האנד, אבער איבערגעבען אייך — דאס קען איך ניט. דאס גלייכען איז מיט „משנת חסידים", „די מקובלים", „הכנסת כלה", „יוחנן מלמד מעשה'לעך" און די אנדערע. איך האב דא גוט געפיהלט ווי מיט יעדער בלעטיל, מיט יעדער מעלאדיע פונ'ם זינגער, מיט יעדער קלאנג פון דער סימפאניע בין איך אוועק ווייטער פון מיין זיך, בין געשטיגען העכער, בין אין אן אנדער וועלט אריבער; איך האב געפיהלט אז די אקארדען האבען מיין נשמה פער'שיכור'ט און האבען מיך אין דער הויכקייט ערהויבען — אבער וואס אזעלכעס איז עס? און ווארום איז עס? און וואס איינענטליך זיינען עס אזוינס די ערהאבענע אקארדען, די קלאנגען און מעלאדיען פון דער סימפאניע, דאס איז ניט מעגליך דוכט מיר איבערצוגעבען. איהר מוזט אליין געהן הערען, איהר מוזט אליין לעזען דאס בוך. און לעזען זאלט איהר אין גאנצען, דען איין מאטיוו איז אויף דאס גאנצע בוך אויסגעגאסען. איינציגע אקארדען צורייסען נור דעם ערהאבענעם מאטיוו, איהר ווייסט ניט ווי אבצושאצען און דער מאטיוו האט זיין ווירקונג ניט.

2.

„מוטער און קינד" פון דר. מעריסאן.

איך וועל אנהויבען מיט אן אדווערטייזמענט: יעדע פרוי וואס וויל בעת'ן שוואנגערען זיך פיהרען היגיעניש (און וועלכע פרוי וויל עס ניט?) און יעדע מוטער וואס וויל איהר ניי געבארען קינד און אפילו עלטער קינד פערהיטען פון שלאפקייט (און וועלכע מוטער וויל עס ניט?) — דאן קויפט דאס קליין ביכעל „מוטער און קינד" וואס איז ניט לאנג ערשיענען.

אן אזא ווערק, געשריבען אין ריינעם אידיש, נויטיגט מען זיך שוין זייט לאנג. אין אידישען איז עס אפשר דאס ערשטע ביכעל וואס זאל מעדיציניש ערקלעהרען די פרויען ווי אזוי זי דארף זיך פיהרען בעת זי שוואנגערט, ווי זי זאל זיך נוהג זיין מיט איהר ניי געבארען קינד און ווי צו פיהרען זיך מיט איהר קינד אין די ערשטע יאהרען. פאראן אפילו ביי אונז א פאר ביכלעך אזעלכע פון לאנג, אבער זיי זיינען אזוי פערדייטשטמערישט און געשריבען אין אזא שלעכטער שפראך דאס איך גלויב ניט אויב איינס פראצענט פון די אידישע פרויען וועלען פערשטעהן וואס דער דאקטאר וויל פון זיי און וואס זיי בלייבט צו טהאן.

אנדערש איז עס מיט „מוטער און קינד" פון דר. מעריסאן. די שפראך איז א גאנץ לייכטע און פערשטענדליכע, עצות זיינען אהן ספק ווערטה גענומען צו ווערען אין אכט פון יעדע פרוי און מוטער. עס איז צו בעדויערען וואס זעהר ווייניג פלאץ איז אבגעגעבען געווארען פאר יעדען סאבזשעקט, פאראן זאכען וואס האבען בעדארפט מעהר פלאץ פערנעהמען און אויספיהרליכער ארומגערעדט ווערען, אויך האט דער פערפאסער ניט געהאט אין אויג די דורכשניטליכע פרוי מיט וועלכער מען האט בעדערפט מעהר פשוטער רעדען און זיין מעהר פאפולער. אלענפאלס ווייל דאס איז דאס ערשטע ווערקיל אויף דיזען געביעט און ווייל דאס איז אזוי נוצליך, זיינען מיר עס מקבל באהבה ווי'ס'איז און ראטהען נאך אמאל די מוטערס צו פערשאפען זיך עס.

ביים פעראיין „אידישע יוגענד".

ווי עס איז שוין פאר איינגע בעקאנט, האט דער פעראיין „אידישע יוגענד" אונטערגענומען צו שאפען הערבער 100 סובסקריפּשאנס אויף דר. ח. זשיטלאווסקי'ס יובילעאום אויסגאבע ווערק. זעלבסטפערשטענדליך אז אזא ארבייט פאדערט פיעל מיה און קען ערפאלגרייכער זיין ווען זי וועט ווערען געטהאן דורך א גרויסע צאהל פערזאנען. אלזא אפעלירען מיר צו אלע גרופען און פערזאנען וועלכע שעצען דר. חיים זשיטלאווסקי'ס פיעל בעדייטענדע ארבייט און זיינע גרויסע פערזענליכע פעהיגקייטען צו מיטהעלפען אונז שאפען די נויטיגע סובסקריפּשאנס.

מיר וועלען אויך פעראנשטאלטען א מוזיקאליש ליטעראַרישען אבענד לכבוד דר. חיים זשיטלאווסקי'ס יובילעאום.

די יעניגע וועלכע ווילען זיך אליין סובסקרייבען אויף דר. חיים זשיטלאווסקי'ס ווערק, מיטהעלפען אונז צו שאפען סובסקריפּשאנס אדער ארראנזשירען דעם עהרען אבענד, בעטען מיר זיך ווענדען צו אונזער סעקרעטאר א. גורעוויטש, 463 מעננום עוועניו.

מיט אכטונג

די קאמיטע.

צו די אידען אין דער וועסט.

מר. י. סקלאווער וועט אין ניכען מאכען א טור אין וועסטערן קענעדא וואו ער וועט האלטען פארלעזונגען איבער אידישע פראגען. די יעניגע אידישע ארגאניזאציאנען וואס ווילען ארראנזשירען מיט איהם א פארלעזונג אדער צוויי, זאלען זיך גלייך שטעלען מיט איהם אין פערבינדונג.

מר. סקלאווער וועט פאר איין וועגס אויך זאמלען נייע סובסקרייבער פאר דער צייטונג „דער איד" און קאלעקטען ביי די אלטע סובסקרייבערס.

אדרעסירען

J. Sclover, c. o. "The Israelite",
796 Main St., Winnipeg, Man.

לשנה טובה תכתבו

ווינשט אייך אייער אלט בעקאנטער פאטאגראפער

שעכטער

וואס מאכט יעצט איין דאזען פראכטפאל שעהנע שנה טובה'ס וואס וויניפעג האט נאך ניט געזעהן, פאר דעם קליינעם פרייז $1.75

קומט און איבערצייגט זיך אין דער

German Art Studio

קאר. לאגאן און מיין פהאן גערי 4380
איינטריט אין לאגאן עוועניו.

גענז, קאטשקעס און טשיקענס.

מיר מאכען בעקאנט אלע היעגע אידען אז מיר האבען א פולען סטאק פון אלערליי עופות. ווער עס וויל זיך בעזארגען מיט גוטע טשיקענס אויף יו"ט, זאל נור טעלעפאנירען גערי 3379 און אייער אלטער בעקאנטער מר. פריישמאן וועט אייך ברענגען אין שטוב אריין אלעס וואס איהר וועט פערלאנגען צו די בילינסטע פרייזען. אויך בעקומט איהר ביי אונז פרישע אייער און גוטע פוטער, אלעס צו האלסייל פרייז. און ווען עס פערגלוסט זיך אייך א טשיקען געקוילעט און גע־פליקט, קריגט איהר עס דורך אונז.

סיטי פראָדוס קאָמפּאַני

456 פאסיפיק עוו. פהאן גערי 3379

פערלאנגט גוטע פלייסיגע מענשען, מענער אדער פרויען, גוטע ווידזשעס געצאהלט צו די ריכטיגע לייט, סטעדי דזשאב זיך ווענדען צו מר.

ב. שראַגגע

400 פרינצעס סטריט.

פהאן סט. דזשאהן 382

B. SHRAGGE
400 Princess Stree:

J. A. Chmelnitsky
Cor. Dufferin and Derby Sts.
Phone St. John 1423

א נייע האלסייל פון „דזשאבס" האט מר. יעקב חמעלניצקי געעפענט אין קאר. דאפרין און דערבי סט. וואו אלע היגע און קאנטרי סטארקיפּערס קענען בעקומען צו די בילינסטע פרייזען קלאטהינג, בוטס, שוהס א. ד. ג.

דרייורי'ס
ריידוואוד
לאַגער.

די בעסטע אין מארקעט.
געמאכט ביי די בעוואוסטע
Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

ביי דער היברו אימיגריישאן פראגרעסיוו סאסייעטי אף וויניפעג.

דעם 14טאן פאריגען מאנאט, אויגוסט, זיינען פארגעקומען וואהלען פאר אפיסערס אין דער היברו אימיגריישען פראגרעסיוו סאסייעטי אף וויניפעג. פאלגענדע אפיסערס זיינען ערוועהלט געווארען:

פאר פרעזידענט איז עלעקטעט געווארען אונזער מיטגליעד מר. בן צימערמאן.

אלס וויס פרעזידענט איז ביי אונז פערבליבען דער פריהערינער — מר. טש. דווארעטין.

אלס פינאנס סעקרעטאר איז ערוועהלט געווארען מר. מ. ווייסמאן.

אלס רעקארדינג סעקרעטאר איז אויסגעקליבען געווארען מר. א. סעקטער

פאר טרעזשורער איז עלעקטעט געווארען מר. דיימאנד.

די קאנטראל וועט האבען מר. א. טרייוואוס.

פאלגענדע אפיסערס זיינען ערוועהלט: מר. ל. לודוויק, מר. מ. לודוויק און מר. דאנענשטיין.

די היברו אימיגריישאן פראגרעסיוו סאסייעטי בעט יעדען איינעם דאס אויב ער ווייס פון א פאל וואו אן אימיגראנט ווערט פערהאלטען ביי דער גרעניץ צי ווייל ער האט ניט גענוג געלד צו ציינען אדער אויס אירגענד וועלכער אנדערער אורזאכע, אדער אויב עס ווייס אימיצער פון אן אנדער פאל וואס מען דארף עטוואס טהאן פאר אימיגראנטען זאל מען זיך ווענדען צו דער אויבענדערמאהנטער סאסייעטי.

מיר, פון אונזער זייט, זיינען אימער גרייט צו העלפען אונזערע ברידער וואס ווילען אריבערקומען אין דער נייער היים. מיר ווענדען אן אלע מעגליכקייטען און בעזייטיגען ווי ווייט נור מעגליך איז די שטערונגען וואס ליעגען אויף דעם וועג פון יעדען אימיגראנט.

פארינע וואך איז א יונגערמאן מר. פישביין פון וואהליגער גובערניע פערהאלטען געווארען אין קוויבעק, ווייל איהם האט געפעהלט די נויטיגע סומע צו צייגען ביי דער היגער גרעניץ. א פריינד פון דעם אימיגראנט מר. ליפמאן האט זיך געווענדעט צו אונז און מיר האבען אנגעווענדעט אלע מעגליכקייטען און האבען דעם אימיגראנט מר. פישביין גלייך בעפרייעט און ער האט בעקומען די מעגליכקייט צו לאנדען אין קענעדא.

וועגען דער סאסייעטי האט שוין דער רעדאקטאר פון דיזער צייטונג „דער איד" געשריבען אן עדיטאריעל און בעוויזען ווי וויכטיג זי איז פאר וויניפעג און ווי נויטיג עס איז פאר יעדען צו נעהמען אנטהייל און איהר אין זיין א מעמבער.

נעקסטען זונטאָג, 8טען סעפּטעמבער אום 2.30 נ. מ. וועט אין קווינס האל זיין א מיטינג

און עס איז ווינשענסווערטה דאס יעדער וואס וויל העלפען די אימיגראנטען, יעדער וואס וויל אז אונזערע אומגליקליכע ברידער אין רוסלאנד, רומעניען א. ד. ג. וואס אימיגרירען אהער זאלען ניט צוריקגעשיקט ווערען אין די אנטיסעמיטישע לענדער, מיט איין ווארט די וואס ווילען העלפען זייערע איינענע ברידער זאלען קומען נעקסטען זונטאג אין קווינס האל און זיך פערשרייבען אלס מעמבערס.

מיט אכטונג אין נאמען פון דער סאסייעטי

אהרן סעקטער, רעק. סעקר.

VOORHEIS & LEWIS
409 Nanton Building.

ריעל עסטייט, לאונס און אינשורענס בראקערס.

יעדער מענש האט מורא און דארף מורא האבען פאר פייער; יעדער ווען ער האט א נחלה דארף ער זי פערזיכערען און אין פאל פון אן אומגליק פון א פייער הלילה זאל עס איהם אזוי ניט פעראומגליקען. שרפות זיינען זעהר מעגליך אין יעדער גרויסער שטאדט. ווען איהר זענט אבער פערזיכערט אין דער

אַמעריקאַן פייער אינשורענס קאָמפּאַני

דאן זייט איהר געזיכערט און האט ניט אזוי פיעל איבערצוטראכטען. די אמעריקאן פייער אינשורענס קא. איז א גוט בעוואוסטע קאמפאני איהרע עסעטס בעטרעפען 10 מיליאן דאלאר, 67 יאהר אין ביזנעס און יעדער בעל הבית דארף ביי אונז פערזיכערען זיינע הייזער. טעלעפאנירט אב: מיין 2044 און אונזער אגענט א. ראבינאָוויטש קומט גלייך צו אייך.

ח. נ. ביאליק.

אין א שלאָפלאָזער נאַכט.

(איבערזעצט פון העברעאיש).

איך וויים אַז אומזיסט איז מיין קלאג און מיין וויינען:
עס ברעכט ניט די הערצער, עס קימערט ניט קיינעם.
די שטראמען פון טרעהרען פון אויג מיר וואס פאלען,
ווי ווערען ווי וואסער אין מדבר פערפאלען;
און טרעהרען פון טויזענדער יאהרען שוין אלטע,
ווי ריהרען ניט די הערצער פון שטיינער די קאלטע.
צו וואס זשע, מיין הארץ, טהוסטו זוכען, בענעהרען
אן אברוה אין וויינען, א טרייסט זיך אין טרעהרען?

אזוי ווי א וואנדערער אין מדבר פערלארען,
קלאג איך זי, מיין קינד, אלס טויזענדער יאהרען.
מיין נאַט, ווי מיר זיינען די טרעהרען דערעסען,
וואס פליסען אומזיסט נור, דאס הארץ נור וואס פרעסען;
ווי איז מיר דערעסען רק קינות צו זאגען
און טויזענדער מאל וואס בעקלאָגט — צו בעקלאגען;
צי האסט דו קיין היילונג, שוין צייט עס זאל ווערען
א סוף צו דיין צארן, א סוף צו די טרעהרען!

איך קוק דורכ'ן פענסטער ארויס צו די וועגען
און רוף צו דעם ווינד און איך טהו איהם בעפרעגען;
איך הויב צו די וואלקען ארויף מיינע בליקען:
צי נעהמט דא קיין סוף צו דעם חושך דעם דיקען?
ווען ווערט שוין דער וואלקען, דער שווארצער צושלאגען?
און ס'ווייזט זיך א בליאסק און עס הויבט אן צו טאגען?
איך קוק צו דעם הימעל, צו דר'ערד מיט א מורא:
קיין ענטפער, קיין ווארט אין דער נאכטס מרה שחורה.

ווי ארים און שוואך בין איך, נאַט, מיט אנאנדער...
דו ניסט מיר א שטעקען און זאגסט צו מיר: וואנדער!
גנה, זוך דיר דיין רעכט וואס איז לאנג שוין פערלארען
און פויל אב אהן לופט און אהן ליכט דיינע יאהרען;
נעה שלעפ זיך, גנה בעטעל ארום מיט דיין פעקעל
און קניה זיך און בוק זיך פאר ברויט, פאר א ברעקעל.
ניין, כ'האב מעהר קיין כח צו שלעפען דעם שטעקען —
א, נאט מיינער, ווען וועט דער יוגנ זיך שוין עקען?

פון מוטערלייב בין איך פון שמוץ ניט געוואשען,
געווארפען אין קעלער, אין קויטיגען, נאסען;
א טרוקענע ברוסט פלעגט די מוטער מיר בויגען,
דערפון האב איך טראפענוויז ניפט איינגעזויגען.
פון דעמאלט אן נאגט ווי א שלאנג אין מיין זעעלע,
וואס זויגט אויס מיין כח, וואס ברענט ווי די העלע.
פון גיפטיגען צארן וואהין זאל איך פליהען
ניט לעבען, ניט שטארבען — ווי לאנג וועט דאס ציהען?

די הימעלס געצעלטען, אין פורפור געטונקען,
פערשאטען ווי פערל מיט שטערן וואס פונקלען,
די ווינטעלעך זאכטע וואס שוועבען ווי טרוימען
מיט פריידענס מלאכים אין לופטיגע רוימען,
וואס סוד'ען זיך שווייגענד דורך קוסען, דורך וואונקען
מיט בלומען פון זעליגקייט זיסער בעטרונקען;
פון שלאף — א דערקוויקונג, פון שלומער א זיסען —
נים מיר, א, ניט מיר איז בעשערט צו געניסען.

אין נעכטליכע שטונדען, ווען אלץ ליעגט אין שלומער,
ווען צוויי זיינען וואכענד נור: איך און מיין קומער:
ווען ענג ווערט די ברוסט מיר פון זיפצען וואס שטיקען
און טרעהרען די אויגען מיר בלענדען און דריקען;
דאן נעהם איך מיין לירע פון קומער געלאדען,
דאן טויכט אויף מיין ליעדעל אין טויען געבאדען
און שפריצט אויף מיר טוי מיט די פליגלען די מילדע
און ווישט מיר פון אויג אוים די טרעהר די פערקיהלטע.

קיין טוי, א, מיין ליעדעל! א לאנגעל מיט טרעהרען
נאר נייע מיר ניב, אז פערציטערט זאל ווערען
פון זיי יעדעם הארץ; צו די אלטע רואינען,
פליה, וואנדער און וועסטו די קברים געפינען,
די קברים פון לאנג שוין פערשטארבענע אבות,
ביים וואנדערוועג שטעל זיך און בעט דארט נדבות,
פון יעדער א טרעהר אין מיין לירע זאל טריפען,
א הייסע — דאן רוה איך פונ'ם קומער דעם טיפען!

א. שקאלסקי.

הערבסט ליעד.

אומעטיגעס הערבסט בילד: שלעפערדיגע טעג,
רעגענס אהן אן אויפהער, וואלקענס אהן א ברעג...
ערגעץ קרעכצט א בוימ'ל, ערגעץ וויינט דער ווינד;
מאכטלאז, הויל און טרויעריג קוקט די ערד אצינד.
שווארצע, קאלטע שאטענס וועבען זיך געדיכט...
און אין הארצען בעט זיך ווארימקייט און ליכט...

--- Professional Column ---

ד״ר. א. בערקאָוויטש.

נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.

Dr. A. BERCOVICH

360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN

אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52-18

453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN

אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8

האט געמופט אין 395 סעלקירק.

פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST

פיזישאן און סוירדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערוועז און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 3 ביז 5 און פון 7 ביז 9. פהאן מיין 814

305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

דאקטאר בערמאַן

ספעציאַליסט אויף אויגען, אויערען, נאַז, האַלדז און גלעזער פיטען.

אפיס 222 סאמערסעט בלאק

אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12 און פון 1 ביז 4 אוהר טעגליך, אבענד ביי אפאינטמענטס.

241) פהאן מיין 7230

Drs. QUINLIVAN & KLEIN

הינער אויגען געהיילט פאר 25 סענט. איינגעוואקסענע נעגעל, באניאנס געהיילט.

פהאן מיין 234 23 סטיל בלאק

מרס. פינקעלשטיין-טעסלער

דיפלאמירטע אקושארין

337 פלארא עוו. פהאן סט. דזש. 1098

רייסט ניט די ציינער.

אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד

International Dental Parlors

עקספערט דענטיסטען און סוירזשענס.

אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און ווילען אונזערע פאציענטען בעטראכטען אלס פריינד.

547 סעלקירק עוועניו

פהאן סט. דזשאן 2447

דוד א. מאַנהייט בעמיקער און אפטייקער

האט איהר זיך שוין איבערצייגט אז די גוטע רעפוטאציאן פון דער לימא דראג קאמפאני איז א ריכטיגע? בעסטע מעדיצין, ביליגסטע פרייזען.

803 Main Street

נעוועזענע ראדזשערס.

די אידישע דרוג סטאָר 596 סעלקירק

ווינשט זיינע קאסטימער און אלע אידען א שנה טובה און ווער עס וויל יום כיפור טראפען, זאל קומען פאר יום כיפור, וועט ער בעקומען א פלע-שעלע טראפען אומזיסט.

(21 א. קעפמאן, פראפ.

פינקעלשטיין און לעווינסאן

לאיערס און באריסטערס.

105 באן אקארד בלאק.

טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.

רעכטספערטהיידינער, אדוואקאט א. ז. וו.

925 מיין סטריט, וויניפעג.

אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ. אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY

נאָטאַריוס

נעזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזעצונגען אין און פון פערשיעדענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס

222 פארטיידזש עוו. פהאָן מיין 1288

דער טעלעפאן נומער פון „איד"

איז סט. דזשאהן 2213

ALFRED JACKSON

ליטאן גארדענס. און אינסייד סאבדיווישיאן. פאר איינצעלהייטען פרעגען אין

522 מיין סט. סוויט 3, פהאן גערי 3076

ריעל עסטייט, פארם לאנד

קויפען, פערקויפען און בייטען. מיינע קאסטימער ווערען בעהאנדעלט אויף דעם ארענטליכסטען אופן. (5210

H. Leviten 619 McIntyre Block.

D. Abramovich

ארכיטעקט

505 מעקינטייער בלאק, פהאן מיין 1978

ד. אבראמאוויטש

Flanders and Macvicar

באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א. ז. וו.

אָפיס 872 מיין סטריט

פהאָן סט. דזשאן 761

אינטערפרייטער ח. זאלצמאַן, ב. ס. א.

Monteith, Fletcher & David

באַריסטערס און סאָליסיטאָרס

403 נאָרטהערן קראָאון בענק, קאָרנער פאָרטיידזש און פאָרט. פהאָן מיין 669

קאָהן און מייעראָוויטש

קאנטראקטארס און בילדערס.

מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען אייך א היים, אדער מיר קענען אייך געבען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פיימענטס.

683 אלפרעד פהאן סט. דזש. 1926

Miss A. GOLDSMITH

333 Burrows Avenue

גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען

(25-18 מעסיגע פרייזען.

דאַרפט איהר לייהען געלד?

פיר וואָס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו

ב. שעפס

דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאַנשיעל אַגענט אין וויניפעג.

401 סעלקירק עוו. פהאָן סט. דזש. 1490

Office: Bank of Toronto.

5214) Phone Garry 706.

בוק-קיפער

וויל האבען שטונדען ארבייט. האט א דיפלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען

1210) The Israelite, 796 Main St. Box 3

ענגעל און אָוועַנס

פראקטישע עלעקטרישאנס

האבען געמופט אין 823 מיין סט.

אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

The McKinley Transfer Co.

קאר. קינג און רופערט סט.

אפיס פהאן גערי 2560 און גערי 2508

פיאנא מואווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס.

(33-18

The Empress Laundry Co.

ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס-מאשינערי.

74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

The Royal Candy Kitchen.

622 מיין סטריט פהאָן גערי 71

דריי טהירען פון די סטאַרלאַנד

ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדיס, פרישע היימישע קענדיס יעדען טאָג. (52-17

בעסטע פלאָמבינג, היטינג און עלעקטריק

ווערט געמאכט נור ביי

ל. האַלפּעני

883 מיין סטריט

אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830

רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217

רעפיירינג פינקטליך אטענדעט.

דער „איד" מאַכט דזשאָב פרינטינג

חתן כלה קוקט זיך צו

וואו איהר קריגט אייערע פארגיינס אין בעסטען סארט דייאמאנדס, גאלדענע זייגערלעך געסעט מיט דייאמאנדס, גאלדענע בראסליעטען א. ז. וו. אויף קעש אדער אויסצאהלען. אויב אונצופריעדען ווערט דאס געלד אומגעקעהרט.

י. טשופּאַק 820½ מיין סט.

די 3טע טהיר פון גרענד אפערא הויז.

צום נייעס יאָהר

האב איך ערהאלטען א נייעם סטאק פון אלערליי דזשולערי, זייגערס, דייאמאנטענע רינגען, א גרויסען סטאק זילבערנע לייכטער און ז. וו. אויך א גרויסען אויסוואהל פון גראמאפאנס מיט עכט אידישע רעקארדס פון די בעסטע חזנים און זינגער.

A. BREGER & YAMROM, 810 Main st.

ניט געכאפט!

איהר דארפט קויפען איין מאל פארני-טשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט (5212

M. WARHAFT

851 Main Street Phone St. John 1988

א נייע בייסיקעל שאפ

האט זיך געעפענט אין 607 פלארא עוו. קאר. מעקגראגאר סט., וואו עס ווערען אויך געפיקסט אלערליי מאשינען, גראמאפאנס און ד. גל.

(42 סעם מוראכאווסקי, פראפ.

איהר ווילט פאָהרען ווי א פּריץ?

דאן קויפט אייערע האַרנעס ביי

דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.

נעהמט אָן אַלערהאַנד רעפּעירינג.

פאר שאו קאַרדס

וואס ברענגען איין ביזנעס, ווענדעט זיך צו א

סלאון

2, קאנטינענטאל בלאק, 796 מיין סט.

פהאן סט. דזשאהן 186

שטענדיג פערטיג פאר שנעלע ארבייט.

איהר דאַרפט איך ניט זאָרגען.

מיר האבען שוין צוגעגרייט פאר אייך א גרויסען סטאק שיך פאר מענער, פרויען און קינדער.

ספּיוואַק'ס שוך סטאָר

577 סעלקירק עוועניו

די בעסטע שיך צו די ביליגסטע פרייזען

סטאפּט א ווײלע.

צו די ביליגסטע פרייזען קענט איהר קריגען אייערע שיך אין 905 מיין סט. אויך ווערען געפיקסט שיך גוט און צו מעסיגער פרייז. מ. גלאָדסטאָן.

שיך

אלטע און נייע שיך צו ביליגע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.

לעאָן טרענובאָוו אין 883 מיין סט.

: : זעכציג לייט געזוכט : :

זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולערנען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע געזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לאקיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר בארבערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי

The International Barber College

אלעקסאנדער עוו. 1טע טיר וועסט מיין סט.

פלאָמבינג, היטינג, עלעקטריק

אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשיעדענע פיקטשורס.

איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט

M. KOFFMAN

395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353

רעפּיירינג אַטענדעט צו יעדער צייט. (517

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
796 Main Street Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Sept. 5, 1912.

וועגען דער יונייטעד היברו טשאריטיס.

אין איינעם פון די פאריגע נומערן איז געווען פערעפענטליכט דער דין וחשבון פון דער יונייטעד היברו טשאריטיס. דער פרעזידענט פון דיזער סאסייעטי האט דעם דין וחשבון פערעפענטליכט אום צו ציינען די היגע אידען אז עס איז פאראן א דעפיציט צו דעקען.

ווען א וואהלטהעטיגע סאסייעטי האט ניט גענוג אויף איהרע אויסגאבען, אדער ווען זי האט א דעפיציט, מוזען עס נאטירליך דעקען די וואס שטעהען נאהענט ארום דיזען פעראיין. עס איז אלזא קיין גוואלד ניט אויב די דירעקטארען פון דער יונייטעד היברו טשאריטיס וועלען דארפען פון אייגענע פאקעטס צוטראגען צו עטליכע דאלאר.

עס קען ווידער זיין אז די דירעקטארען האבען דאס שוין ניט איין מאל געטהאן און וועלען עס אויך אויף ווייטער מוזען טהאן.

ווייסט איהר אבער ווי קארג, ווי איינגעהאלטען עס פיהרט זיך א פעראיין ווען ער איז געענגט אין געלד? זענט איהר זיך משער אז מען האט ניט איין מאל אבגעזאגט א נויטבעדערפטיגען, ווייל אין קאַסע איז קיין געלד ניט געוועזן?

שטעלט זיך פאר די לאגע פון דעם ארימאן, וועלכען די נויט האט שוין צוגעפיהרט צו אזא טרויעריגען מעמד, אז ער מוז אויסשטעלען די האנד, אז ער מוז אנקומען צו טשאריטי. שטעלט זיך פאר די אומגליקליך שוידערהאפטע לאגע פון דעם זקן, פון דעם שבע בשנים, וועלכער האט נאך זעהר ווייניג צו לעבען אויף גאטעס וועלט, וועלכער האט שוין קיין כוח ניט אן איבעריגען שפאן צו טהאן, דערצו איז ער ארים; געוועזן כל ימיו אן ארימער ארבייטער און האט ניט בידו געהאט אבצושפארען אויף דער עלטער. און אט דיזער גרייז, דיזער עהרליכער זקן קומט צו דער יונייטעד היברו טשאריטיס, שטרעקט אויס די האנד און מיט טרעהרען אנגעלאפענע אויגען בעט ער שטיצע און מען מ ו ז איהם אבזאגען, ווייל עס איז קיין געלד ניטא אין קאַסע!

אויף איין מינוטקעלע רייסט זיך ארויס פון אייער הו-הא לעבען, פון אייער פערדאלארדיגער און פערביזוועטער עולם הזה, שטעלט זיך אב אויף איין מינוט און בעטראכט גוט די לאגע פון אזא אלטען, קראנקען און ארימען מאן, וועלכער מוז, צו זיין גרויסען אומגליק, אויף זיינע עלטערע יאהרען אנקומען צו טשאריטי און — די טשאריטיס זאגען איהם אב!

אז וועה איז צו אזא דור וואס קען זיינע אלטע און קראנקע מענשען ניט אויסהאלטען בכבוד אויף די לעצטע יאהרען, די געצעהלטע טעג!

עס איז טאקע אמת, אז אין דעם בעריכט שטעהט דאס ניט געשריבען. אבער פערשטעהט איהר עס לען ניט פון צווישען די שורות אז ווען עס איז קיין געלד ניטא, טהיילט מען קיין צדקה ניט? און וואָרום זייט איהר זיך טאקע א מאל ניט מטריח און קומט ניט א מאל צו א מיטינג פון דער יונייטעד היברו טשאריטיס וואו צעהנדליגע ארימע לייט, צעהנדליגע קראנקע און זקנים, אלטע, קראנקע אידען מיט גרויז גרויע בערד קומען און שטרעקען אויס זייערע דארע, אָדערדיגע און פון עלטער ציטערענדיגע הענט? וואָרום קומט איהר ניט און זעהט עס אליין ניט צו מיט אייערע אייגענע אויגען? וואָרום קומט איהר ניט זעהן ווי עס קוקען זיך אן איינס דאס אנדערע די דירעקטארען בעת זיי פיהלען זייער אונבעהאלפענקייט, בעת זיי ווייסען אז זיי מוזען אבזאגען אט די ארימע, קראנקע און אומגליקליכע?

יא, וואָרום קומט איהר ניט אליין, וואָרום זאלט איהר ניט וועלען אליין דאס אלעס ביווּאהנען? וואָרום?

אבער דאס איז נאך ווייניג: עס האט פאסירט ערגערס, שענדליכערס:

די דירעקטארען פון דער יונייטעד היברו טשאריטיס האבען געזעהן אז די קאסע זייערע הויבט אן צו פוסטעווען; זיי האבען שוין ניט געקענט צוזעהן דעם צער פון די וואס ווענדען זיך צו זיי און מען מוז אבזאגען, האבען זיי געבעטען ערלויבניש צו ארראנזשירען א טהעאטער פאר מואווינג פיקטשורס אין א זונטאג.

עס איז אייך מסתמא ניט איין מאל אויסגעקומען דורכצוגעהן אין א פראסטען מיטוואך דורך מיין סטריט פארביי די מואווינג פיקטשור טהעאטערע. האט איהר דאך מסתמא געזעהן ווי עס שטעהען אידען און אידענעס און האלטען זיך מיט זייערע ביבים, האלטען אנגעגרייט זייערע ציטערדיגע צעהן סענטיגע מטבעות און ווארטען מיט אונגעדולד אויף זייער נעקסט; איהר האט מסתמא געזעהן ווי זיי ברענגען מיט אויך זייערע יונגע קינדער וועלכע מען וויל מסתמא ערציהען אין אן אטמאספערע פון קונסט, פון קאו-באיעס געשיכטעס, פון מאַט און דזשעף חכמות און אנדערע נארישע, לעכערליכע, און אויב איהר ווילט, אויך שעדליכע בילדער; בילדער פון רויבעריי, גנבה און רציחה וואס קריצען זיך איין טיעף אין די קינדערשע מוחות און לאזען איבער א שטארקען רושם.

איהר האט דאס מסתמא געזעהן. און עס איז גאנץ פערשטענדליך אז איהר זאלט אין אזא מינוט דענקען אז די זעלבע אידען און אידענעס דארפען אוועקוואַרפען קנין ומנין און לויפען א ו ם ז ו נ ט א ג צו מואווינג פיקטשורס וואו אי זיי וועלען זיך אמוזירען, אי זייערע ניקעלס, דיימס און קוואדערס וועלען געהן אויף א דבר צדקה.

דאס איז דוכט זיך אזוי לאגיש.

אבער ווי פערדראסיג איז עס, ווען איהר ווייסט אז יענעם זונטאג זיינען אידען ניט געגאנגען אין מואווינג פיקטשור טהעאטער.

מען האט אבגעגעבען דאס ראיעל טהעאטער וועלכעס געפינט זיך אין'ם סאַמע צענטער פון דער נארד ענד. מען האט ערווארטעט א גרויסען קראוד מיט אידען, מענער, פרויען און קינדער וואס זאלען קומען זיך אמוזירען און דערבייל אונטערשטיצען אזא וויכטיגען פעראיין, אזא נויטווענדיגען וואהלטהעטיגען אנשטאלט. אבער אידען זיינען ניט געקומען!

געקומען זיינען גאליציאנער, קריסטען. און ווען מען האט זיי געזאגט אז דער קאלעקשאן איז אויף טשאריטי האבען זיי געגעבען האלבע דאלארס. וואו זיינען אבער דאן די אידען געווען?

עס פעהלען אונס ווערטער צו ארומריידען און ארויסזאגען אם שארפסטען די שמאך און שאנדע.

און וואס זאלען די דירעקטארען טהאן? וואס פאר א שעהנע ווערטער זאלען מיר יעצט בענוצען אום זיי צו ערמוטהיגען? און ווי איז זיי מעגליך יעצט אום ערב יום טוב אנצוגעהן מיט זייער ווייטערע ארבייט?

אסור, אויב מיר ווייסען!

ב. י. גאלדשטיין.

די אידישע קאלאניע הירש, סאסק.

שוין א יאהר צייט אז ביי מיר ליגענט דער מאטעריאל פאר אן ארטיקעל וועגען דער אידישער קאלאניע הירש, סאסק.

איך האב די גאנצע צייט זיך געפיהלט ווי איינער וואס איז שולדיג א חוב און קען דוקא בעצאהלען, אבער ער וויל ניט זיך מטריח זיין אבצוטראגען און ווארט אויף א געלעגענהייט, ווען ער וועט דעם מלוה אנטרעפען ערגעץ.

און אזא געלעגענהייט האב איך גראד צוריק מיט א פאר וואכען געהאט און דאס האט מיך גענויט אנצושטרענגען מיין זכרון, קנייטשען די מחשבות און ארויסרופען אין געדאנק יענע שעהנע מאמענטען וואס האבען זיך געהאט איינגעקריצט ביי מיר, זייענדיג אין יענער אידישער קאלאניע.

פאריגע וואך בעגעגענט מיך מר. סער און מאכט מיר פארווירפע למאי האב איך זיך אזוי שלעכט אבגערופען וועגען הירש. איך האב איהם לכתחילה ניט פערשטאנען, אבער נאכהער האב איך זיך פון איהם דערוואוסט אז אימיצער האט אין א אידיש בלאט בעשריבען הירש און האט ארויסגעצויגען בלויז די שוואכע זייטען וואס מען קען געפינען וואו נור מען ווארפט א האנד.

אויף מיר האט הירש — מיט קליינער אויסנאהמע — געמאכט זעהר א גוטען איינדרוק. קומענדיג אהין פון אידענבּרידזש וואו דער דלות פייפט נאך אויף אלע פיער זייטען, וואו קיין איין לייטיש הויז איז ניטא, וואו אלע הייזער זיינען עהנליך אויף שטאַהלען, ווייל זיי זיינען געבויעט ניט פון פאך לייט, נור פון געוועזענע ישיבה בחורים און קלויזניקעס און פון דארטען אריינפאלען קיין הירש, מוזט איהר זיך פיהלען ווי איהר זאלט פון איישישאָק אריינשפרינגען אין סאַמע מיטען פאריז: — שעהנע הייזער, געוואקסעלטע פאָדלאָגעס, גרויסע, שעהנע לאמפען, ליכטיגע צימערען, צוויי שעהנע סקוהלס, צוויי לעהרער טאלאנטפאלע פעדאגאגען וואס וויניפעג וואלט זיך מיט זיי געציהרט, א שעהנע און ליכטיגע האל, א פיין געבילדעטער רעווערענד (מאקס בערנער) וואס קען אן אויסגעצייכענטען ענגליש, פיהרט א קארעספאנדענץ מיט פערנעהמסטע לייט — מיט איין ווארט: פאריז!

איך האב בעזוכט א גרויסען טהייל פארמערס. אלע האבען געוועהנליך זייער „איכה" מיר אבגעזונגען, אבער באלד האט ער מיט שטאלץ דערצעהלט אז ער איז שוין 19 יאהר א פארמער, אז ער איז שוין 18 יאהר אין הירש, אז ער בענקט גאר ניט נאך קיין אנדער לעבען, אז הירש איז אן ארץ זבת חלב ודבש א. ד. ג. איך בין למשל געווען ביי ה' פישטראָם, אן אלטער איד פון אן עטליכע און זעכציג יאהר. זייט 19 יאהר איז ער אין הירש. ער אליין האט 160 אייקער קולטיווירטעס לאנד. ער איז אזוי פרעהליך, אזוי לעבענסלוסטיג ווי א יונגער מאן פון א 30 יאהר. ער קוקט אויף דער וועלט — וועלכע ער קען ניט און זי ניט אנגעזעהן — מיט אזעלכע העלע בליקען, מיט אזא אָפּטימיזם, דאס איך האב זיך אנגעהויבען שעהמען פאר איהם. עפעס האט זיך מיר געדוכט אז דאס בין איך עס דער אלט יעהריגער פארמער, דער אבגעפאהרענער, דער אויסגעהארעוועטער און ער — ער איז דער יונגער לעבענספולער 30 יעהריגער וועלטסמענש. ער רעדט מיט אזא קלינגענדיגער יונגער שטימע, זיינע אויגען בליצען מיט אזא לעבעדיגע פייעריל אז איך האב זיך פון איהם פאר שטונדען לאנג ניט געקענט אבּרייסען.

אויף'ן צעטיל האב איך יעצט צונויפגערעכענט 45 אידישע פארמערס אין הירש, אבער איך בין מעהר ווי זיכער אז אין משך פון די 12 מאנאטען זייט איך בין געווען אין הירש, האב איך א היבש ביסעל פאמיליעס פערגעסען.

וואס מיך האט איבערראשט אין הירש זיינען עס געווען ביידע אידישע לעהרערס מיט וועלכע דער באראן הירש אינסטיטוט פערזארגט דאס שטעדטיל. וועגען דער אויפפיהרונג פון דעם באראן הירש אינסטיטוט מיט די אידישע קאלאניסטען האב איך געהאט גאנצע פעק מיט קלאגעס. די בעלי-בתים פון יענעם אינסטיטוט זיינען ווייט, זעהר ווייט ניט יוצא געגען די אידישע פארמערס. אבער אויסהערענדיג די קינדער אין ביידע שולען און וויסענדיג אז דאס איז צו פערדאנקען דעם אינסטיטוט, האב איך פערגעסען אן אלע עולות וואס מען בעגעהט געגען די פארמערס.

איך האב עקזאמענירט די קינדער פון ביידע שולען. איך האב עקזאמענירט די יונגלעך און די מיידלעך. איך האב געפרעגט שוין ניט דאס וואס די לעהרער האבען געוואלט. איך האב אנגעהויבען שטעלען פראגען וואס פאסען זיך פאר היבשע בחורים און צו מיין ערשטוינונג האבען די קינדער מיר געענטפערט אויף אלעס, אויף אלעס! איך האב געהערט רעדען פישטראָם'ס אן 8 יעהריג איינינקעל העברעאיש און איך האב זיך געשעהמט וויסענדיג אז ביי אונז אין וויניפעג קען דאס אן 18 יעהריגער ניט. איך האב געפרובירט דאס לעצטע און א פרעג געטהאן א יונגעל וואו איז ערגעץ פאראן א ווארט בשר, נור ניט קיין פלייש (בתר — צושניטען). און, אָ, הימלען! דאס יונגעל האט זיך אפילו קיין קנייטש ניט געטהאן און האט מיר גלייך געענטפערט. איך האב ניט געוואוסט וואס צו טהאן פאר איבערראשונג און האב געבעטען מען זאל מיך פיהרען צום יונגעלס עלטערען וועלכע איך האב געבעטען זיי זאלען נאך לאזען לערנען זייער קינד.

געדאנקט און געלויבט האב איך נור צו השי"ת וואס דיזע טאלאנטפולע לעהרער זיינען קיינמאל ניט געווען אין וויניפעג און ווייסען דערום ניט וואס ביי מיר אינערליך קומט פאָר.

אויב דער באראן הירש אינסטיטוט פערשאפט אזעלכע לעהרער און שולען איבעראל, פערדיענט ער מען זאל מוחל זיין אלע חטאים וואס ער בעגעהט געגען די פארמער.

שטעלט זיך פאר אז הירש'ער מיידלעך (פון יונגלעך שמועסט מען ניט) ריידען צווישען זיך העברעאיש גאנץ גלאטיג און אז מען פיהרט זיך אויף אין די אידישע שולען אזוי דרך ארץ'דיג, אזוי רעספעקטפול אז ממש עס גלויבט זיך די אויגען ניט!

אויך דאס אחדות צווישען די פארמערס גופא איז אין בעסערען מצב ווי אידענברידזש. אמת טאקע, מען איז אויך אין הירש צוהאַמפערט אפטמאל, מען האט זאגאר געהאט אמאל להכעיס געבראכט נאך א שוחט. אבער עס געהט צו ניט עזות'דיג, ניט גראב יונגיש. מען איז ברוגז! דעריף איז מען דאך אידען. אבער דערמיט ענדיגט זיך עס.

הירש פערמאגט שוין אויך א היבש ביסעל יונגוואַרג. און איינס אום איינס אזעלכע שעהנע, געזונדע בחורים און מיידלעך, סאמע אזעלכע לעבענסלוסטיגע און פלייסיגע. אלע ארבייטען, אלע זיצען ניט לעדיג, פיעלע באיעס האבען אייגען לאנד און ארבייטען שווער. אבער קומט עס א יומא דפגרא, פוצט מען זיך אויס ווי עכטע פראנטען נאר אויף א גרויסארטיגען שטייגער. זיי האבען אויך ארגאניזירט א יאָנג מען היברו אסאסיאיישאן וואו כמעט דאס גאנצע יונגוואַרג איז פערטראַטען.

די עלטערע פארמערס ווי מר. הירט, בלאַנק, וועקסילמאן, כאדארקאווסקי, די פאמיליע יאכנעס, די פאמיליע פישטראָם, די קאזלאווסקים, סינגער, הירשבערג, טריינעס, ראזענבלאט און די איבעריגע עלטערע פאמיליעס לעבען זיך גאנץ גוט און פיהלען זיך ניט שלעכט אויף זייער לאנד.

א. אסאוויסקי.

די ערשיינונג פון דעם „קענעדער איד".

(פון דער סעריע „איד. געשיכטע אין וויניפעג")

אין פערלויף פון קאמפיין פאר ס. הארט גרין האט'זיך בולט ארויסגעשטעלט אז די אידישע סאציאליסטישע צייטשריפט „דער וויניפעגער קוריער" וועלכע האט אגיטירט פאר א קריסטליכען סאציאליסט געגען ס. הארט גרין האט ניט געזוכט אויפצוקלעהרען דעם עולם דעם אונטערשייד פון א סאציאליסט א קריסט ביז א אידען א ליבעראל, נור איז אנגעפאלען אויף'ן אידישען קאנדידאט מיט טענות אז ער איז גאר קיין איד ניט און ניט שוינענדיג דערביי אויך יענע וואס האבען זיין קאנדידאטור אונטערשטיצט און געארבייט פאר זיין ערוועהלונג. דיזע אונטאקטישע האלטונג פון דער צייטונג האט נאטירליך אויפגערעגט די גאנצע אידישע בעפעלקערונג און עס איז בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבען אין קאמפיין צייט א צייטווייליגע שריפט „די פרייע שטימע" און ווען דער קאמפיין איז פאראיבער איז געגרינדעט געווארען א שעהר קאמפאניע מיט'ן צוועק ארויסצוגעבען א וועכענטליכע צייטונג.

צווישען די שעהר האלדערס פון דער געגרינדעטער קאמפאניע זיינען געווען מענשען פון פערשידענע פארטייען און אנשויאונגען. די קאמפאניע האט געזאלט זיין עטאבלירט מיט א סטאק פון צעהן טויזענד דאלאר, איין דריטעל פון וועלכען סטאק איז שוין געווען פערקויפט און מען האט געפלאנט צו האבען אן אייגענעם מאדערנעם פלענט מיט אלע איינריכטונגען. מען האט שוין אויך ארונגעבראכט א רעדאקטאר פון מאנטרעאל, געוועזענעם רעדאקטאר פון דער טעגליכער צייטונג „דער קענעדער אדלער", מר. ב. גאלדשטיין. נור ווען עס איז געקומען צו דער פראגע וועגען דער ריכטונג פון דער צייטונג האט זיך ארויסגעשטעלט די אונמעגליכקייט פון א אידישער צייטונג, געגרינדעט פון פערשידענע מענשען מיט פערשידענע אנשויאונגען. די מעהרסטע שעהר האלדערס זיינען געווען מיטגליעדער פון „אידישען ליבעראלען קלאב" וועלכע האבען געוואלט מאכען פון דער צייטונג א פאליטישען אינסטרומענט. די איבעריגע האבען געפאדערט אז די צייטונג זאל זיין גאנץ אונאבהענגיג פון פאליטיק און די ריכטונג פון צייטונג אין צייט פון קאמפיין זאל בעשטימט ווערען פון די דירעקטארען. דערפון איז ארויסגעוואקסען דער סכסוך ווער עס וועהלט די דירעקטארען. די מיטגליעדער פון ליבעראל קלאב האבען געפאדערט אז יעדער שעהר זאל האבען א שטים. אויף אזא וועג וואלט בּמילא אויסגעקומען אז די דירעקטארען וואלטען אלע זיין ליבעראלען. די איבעריגע האבען אבער געפאדערט אז יעדער מענש זאל האבען 1 שטים אונאבהענגיג פון דער צאהל שעהרס וואס ער האט. דיזער פונקט איז דאס געווען וועלכער האט געפיהרט צו דער פאנאנדערלאזונג פון דער קאמפאניע. דער ארויבגעבראכטער רעדאקטאר מר. ב. גאלדשטיין האט אלזא געמוזט איבערנעהמען די זאך אויף זיין אייגענער אחריות און מיט דער הילף פון מר. ב. שעפס פאנגט ער אן ארויסצוגעבען דעם „קענעדער איד" וועלכער ערשיינט דעם 23טען סעפטעמבער 1910 רעגעלמעסיג יעדע וואך.

---

10 טויזענד איינוואהנער פון פעמביי ראוד, נעבען ריווער פארק התמ'ענען א פעטיציאן וועלכע זיי וועלען דערלאנגען דעם סיטי קאונסיל ניט צו דערלאזען אז פעמביי סט. זאל אבגעשניטען ווערען פון דער סי ען אַר ליין. דאס איז אין צוזאמענהאנג מיט דער געפלאנטער נייער ליניע פון דער קאמפאני פאר איהרע פרעיט שעדס און יארדס.

איטשע מייער.

צו מיין פריינד.

(אן אויסצוג פון א בריעף).

מיין פריינד! אָ, ווי שלים, ווי צרה־דיג עס איז וואס מיר פערמאגען ניט אזא ווארט, וואס זאל בעטיטולען דעם וואס מיר צו איהם פיהלען פריינד־שאפט. מיר זיינען איהם איבערגעבען, מיר זיינען גרייט מקריב צו זיין זיך פאר איהם, אבער מיר ווילען דאס ניט טהאן; מיר האבען מורא דאס צו טהאן ווייל פיליכט פיהלט יענער צו אונז ניט דאס וואס מיר פיהלען צו איהם.

מיין פריינד, איך האב דיך ליעב. איך ווייס אז ווען איך זאל דיך אנווערען, וואלט מיר א שטיק הארץ נעפעהלט; אן ארט וואלט לעער געבליבען, דער עמוד וואלט אהן איין משורר געבלי־בען; די קאפעליע וואלט זיך בעדארפט שבעה זעצען נאך איהרען א קאמע־ראד; דער פיעדלער וואלט בעדארפט בעוויינען די סטרונע וואס איז פון זיין פיעדעל אבגעשפרונגען און וועלכע איז א יקר המציאות אין זיין מדינה.

יא, מיין פריינד, איך האב דיך ליעב. נור טהו מיר א געפעלינקייט, ווארף אריבער דיין ארבע כנפות ווענעס עקען א בייזער ווינד צוּוואָרפט אפטמאל אין אלע פיער וועלט זייטען, ווארף אריבער דיין אונטערשטען לייפעל און לאז מיך גוט חוקר ודורש זיין — ערשט איצט, נאך לאנגע, לאנגע יאהרען היי־ליגע פריינדשאפט — צי איז דארטען מיין נאמען, ווי דיין נאמען ביי מיר, מיט בלוט און פלייש איינגעקריצט; צי איז מיין „איך“ אויך ביי דיר אין א גאל־דען רעהמיל איינגעפריימט ווי ביי מיר ביסטו איינגעפריימט. אדער — — —

פערצייהע, מיין פריינד! א דריבנער רענענדיל קלאפט אצינד מיט דרך ארץ אב אויף מיין שויב און האלט אן דעם מרה שחורה און פינסטערען עלענד טאקט וואס ביי מיר אויף דער נשמה.

דער הימעל — וואלסטו, אלס פאעט געזאגט — איז אין א שווארצען טויטען שאל ארומגעהילט, און א פינסטערע בייזע נאכט קוקט מיט איהרע שרע־קענדיגע, גלאנץ שווארצע אויגען גלייך צו מיר אויף׳ן שרייב טיש.

איך דרעה מיין קאפ אין אלע זייטען, איך וויל אויסמיידען דעם שווערען, דריקענדען און ביז צום טויט אויפשוי־דערענדען נאכט בליק, אבער עס גע־לינגט מיר ניט. דער בליק צושניידט ווי מיט א שארפען חלף מיין הארץ און בלוטעט מיין נשמה.

זאג, מיין פריינד, פיהלסטו אויך דאס צו מיר, וואס איך פיהל צו דיר?

זאג, מיין פריינד, זיינען אויך דיינע בריעף צו מיר אזוי הארציג געטריי, מיט אזוי פיעל ליעבע און ברודערשאפט ווי מיינע צו דיר?

אהער אויך דו וועסט בעהאלטען מיינע הארציגע בריעף אום שפעטער אויפצודעקען פאר דער וועלט מיין נארישקייט צו ליעבען דעם וואס פערדאכט מיך זייט יאהרען און יאהרען?!

דו ציהסט מיט די אקסלען, הא? דו רייסט דיינע אויגען און גלאצסט זיי אויף מיר מיט ווילדע בליקען?

אָ, דאס שווערע פינסטערניש פון דער נאכט! ווי עס מוטשעט מיך!

איך וואלט וועלען יעצט געבען דיר זיין, איך וואלט מיט פרועה נאגלען דיין הארץ אויף צווייען צוריסען, איך וואלט עס צושפאלטען און מיט ניש־טערענדע זוכענדע און פארשענדע בליקען וואלט איך מיט האסט און מיט דער נרויזאמקייט פון א גזלן בעקוקט דאס הארץ קעסטעלע ביי דיר וואו מיין נאמען איז בעהאלטען.

איך וואלט ווי א גנב זיך אונטערגע־רוקט הינטער דיר, איך וואלט דיך ווי א שאף צו דער ערד געוואלגערט און מיט גרויזאמער רציחה, מיט גזלן׳ישער גליינגילטיגקייט דיין הארץ נעפליקט, און איך וואלט מיט אייגענע אויגען זיך ביי איבערצייגט צו ביזטו מיר, ווי איך דיר, א פריינד, אדער איך בין ביי דיר לומפ, איטזוואורף, אונמענש און דאך — און דאך קושסטו מיך אין יעדען בריעף אזוי היפאקריטיש פאלש, אזוי געמיין שפיאניש, אזוי נידערטרעכטיג לומ־פעריש.

מיין פריינד! שווער איז יעצט די נאכט מיט איהר דריבנעס, איינגענע־מענעם רענענדיל. ווי טראפען הייסע בליי פאלט מיר מיין יעדער ווארט צו־ריק אין הארצען און מיר דוכט אז דאס קאפען יעצט פון הימעל הייסע, בליי־ערנע קוגלען, אז דאס פאלען בלוטיגע הימעל טרעהרען פון אן אנטוישטען מענש, וועלכע פערוואנדלען זיך אין העלישע פונקען און ברענען אין קאפ.

מיין פריינד, איך ווייס אז מיינע ווערטער וועלען דיך טרעפען אין א גאנצער אנדער לוינע. פיליכט ביי א גלעזיל טהע בעת א ווארימען, ליעבלי־כען שמועס מיט פאמיליע: פיליכט אין א סביבה פון פריינד וועלכע שמייכ־לען אונטער, הערענדיג דיינע חכמות, וויצען און גלייכווערטלעך, אדער אפשר גאר בעת דו ביזט פערטהאן אין עולם הרוחני, שאפענדיג עפעס אן אייזען אויסגעשמידעטען פערז וועלכען דו ביזט גרייט טובל צו זיין אין בלוט פון דיין הארצען און איהם נאכהער אב־שיקען אין אנדערע הונדערטע, טוי־זענדע אנדערע הערצער... — ווער ווייס ווען מיין יעצטיגער בריעף וועט דיך טרעפען. אלענפאלס וועסטו זיכער ניט זיין, ווי איך אצינד, אזוי נידערשלאגען; זיכער וועסטו ניט, ווי איך, זיצען איינ־געזונקען צווישען דיינע הענט און דעם מיט בליי אנגעגאסענעם מידען און האלב גרויען קאפ וועסטו ניט האלטען אזוי שווער אויף די אקסלען. און דיך וועט ניט מוטשען די פראגע: ווי אזוי האט א קליינער ווארעם א מענשען אויפגעפרעסען...

מיין פריינד. איך האב יאהרען לאנג א פריינד געהאט, איך האב איהם אזעלכע בריעף ווי צו דיר געשריבען, איך האב פון איהם ווי פון דיר אזעלכע בריעף מקבל געווען און דיזער ליעב־לינג מיינער, דיזער פריינד האט מיינע אינטערעסען פערקויפט און היינט אבענד אפען מיר ערקלעהרט אז ער האט מיך תמיד פאר אן אונמענש גע־האלטען, אימער אלס אויסוואורף און ווי צו אזעלכען צו מיר ליעבע, סימפא־טיע און אכטונג געהאט. און דאך איז ער ווי א געמיינער שורקע מיט מיר פריינד געווען; דאך האט ער ווי א פאלשער הונט ביי מיין טיש מיט מיר צוזאמען געזעסען און זיך אונטער־האלטען.

מיין פריינד, ווייז מיר יעצט, נאך יאהרען לאנגע פריינדשאפט, וואו און ווי אזוי איך בין ביי דיר אויס־אדער־איינגעקריצט און דאן ערשט וועל איך דיך „מיין פריינד“ רופען.

19טען אויגוסט.

א נייע מלחמה געפאהר אין מזרח

דער קעניג פון מאנטענעגריא האט ווי עס ווייזט בעשלאסען ראכע צו נעהמען פאר זיינע געפאנגענע אונטערטהאנען און מאבליזירט אן ארמעע צו געהן געגען טירקיי. ביז יעצט איז מאנטענעג־ריא געווען אונטערטהעניג צו טירקיי גראדע ווי די אלבאנעצעס און דער אינ־זעל קריט. יעצט ווי עס ווייזט וויל זיך מאנטענעגריא בענוצען מיט טירקיי׳ס פערפלאנטערטע לאגע און ארויסוואר־פען פון זיך דעם יאך.

אידישע געמבלערס אין לאנדאן

לאנדאנער פאליציי האט זיך מקדים געווען, ווי עס ווייזט אויס, מורא הא־בענדיג פאר מעשה ראזענטהאל און האט זיך גענומען ריינינגן דעם אידי־שען געגענד פון געמבלערס.

אין דער ערשטער נאכט האבען זיי ארעסטירט אין א הינטערשטען צימער פון א „כשר“ רעסטאראנט 19 פערזאן. דאס האט זיי געגעבען א געלעגענהייט צו אונטערזוכען אלע אידישע רעסטא־ראנס וועלכע שטעלען זיך ארויס צו זיין נעסטען פון געמבלינג און פער־דארבענהייט.

ג. א. מאטשעט.

זשיד.

אויס דעם רוסישען פון מ. ק.

(פארטזעצונג).

— אך! אך! — האט זיך ביי אונז אלעמען ארויסגעכאפט ניט ווילענדיג און פערגעסענדיג זיך אויף אלץ האבען מיר זיך א ווארף געטהאן צום בעטיל. דער שלאפער האט זיך ניט געקענט בייקומען, די צייהנער האבען זיך שטארק צוזאמענגעדריקט. מיר האבען דערזעהן ווי א קליינער שטראם פון העל רויטען בלוט האט בענעצט דעם ווייסען פינגער פונ׳ם דאקטאר. ער אליין האט א ציטער געטהאן.

— נעהם ארויס דעם פינגער! צו־נעהם מיט גוואלד די צייהן! האט זיך ביי מיר ארויסגעריסען.

— מען טאר ניט! דאס קען נאך בע־אונרוהיגען דעם קראנקען! — האט צווייפלענדיג געענטפערט גורוויס.

— אבער דו קענסט זיך דאך אזוי פערגיפטען!

ער האט ווי זיין שטיינער איז נור א קנייטש געטהאן מיט די פלייצעס. זיין פנים איז געווען בלייך, נור רוהיג.

— אויב איך קען, בין איך שוין סיי ווי סיי אנגעשטעקט.

איך האב א ציטער געטהאן פון דעם געדאנק. מיך האט אזוי געטרייסעלט דיזע גאנצע סצענע אז די צייהן האבען ביי מיר געקלאפט אין מויל, נור גור־ווייס איז אלץ געזעסען רוהיג און גע־האלטען פארזיכטיג די הענט מיט דעם צוביסענעם פינגער צווישען די צונויפ־געשטשורעטע, ציטערענדע צייהנער פונ׳ם קראנקען, בערוהיגענדיג און גלעטענדיג דעם אומגליקליכען מיט דער צווייטער האנד. דער קראנקער האט אויף איהם געקוקט מיט געבעט און מיט טרעהרען האט ער געבעטען פערצייהונג. דאס איז געווען א שוי־דערהאפטע, שרעקליכע סצענע. פאר מיר איז געלעגען א לעבעדיגער, קלו־גער מענש וועלכער האט פערשטאנען זיין גאנצע שרעקליכע לאגע, די אלע וועהטהאגען וואס ער איז גורם דעם אנדערען אויף וועלכען ער קוקט מיט אזא געבעט, מיט אזא ליעבע, נור ער איז ניט אומשטאנד בייצוקומען זיך. איך האב פערשטאנען דעם טיעפען געבעט וואס זיין בליק האט אויסגע־דריקט און נאכהער זיין שרעקליכער קרעכץ. איך האב געזעהן ווי ער האט אנגעווענדעט זיינע אלע כוחות צו צו־נעהמען זיינע צייהנער, נור ער האט ניט געקענט. דאס האט נאך מעהר פערגרעסערט זיינע ליידען, זיין שרעק און זיין ציטערניש און דורך דעם איז ער אריין אין א גרויסען צארן און א שרעקליכען כעס.

אז די קינבאקען האבען זיך ענדליך צונומען און דער קראנקער האט ארויס געלאזט דעם צוביסענעם פינגער, האב איך זיך א ווארף געטהאן צום „זשיד“ מיט א געשריי:

— ברען עס צו! גיכער!

ער האט אויסגעוואשען דאס בלוט מיט עפעס א צומישטער וואסער און צוגעבונדען.

— האב קיין יסורים ניט, הייז זיך ניט אזוי! — האט ער צו מיר רוהיג געזאגט — דא איז דוכט זיך גאר ניטא קיין שום געפאהר. עס איז דוכט זיך נאך ניט געווען קיין צופאל אז דער גיפט זאל איבערגעגעבען ווערען פון איין מענשען צום צווייטען! אנשטע־קענדיג איז נור דער גיפט פון ווילדע חיות!

דער קראנקער האט זיך געמוטשעט די גאנצע נאכט און א שטיק צייט מארגען פריה. ער האט געוואוסט אז ער קען שוין ניט געראטעט ווערען, ער האט דאס פערשטאנען און גע־פיהלט זעהר קלאהר. ער האט נור גע־בעטען איין זאך, מען זאל איהם ניט איבערלאזען אליין, עס זאל כאטש עמיצער זיצען אויף זיין בעטיל און קוקען אויף איהם מיט א גוטען מענש־ליכען קוק. צייטענווייז, אין די זעלטע־נע מינוטען צווישען די קרעמפפען האט זיינען איהם בעפאלען אלץ שטארקער און אפטער פלעגט ביי איהם הורכפלי־הען עפעס א האפנונג און מיט א טרויעריג, פערצווייפעלט געבעט פלעגט ער אויפהויבען זיינע פערוויינטע אויגען און עפעס שטהמענדיג זיך, נור בע־הארצט, פלעגט ער א פרעג טהאן: אך, שוין זשע איז טאקע ניטא קיין שום האפנונג פאר מיר?

נורוויס וועלכער איז געווארט גע־ווארען ביז טרעהרען, פלעגט נאך בלא־סער ווערען און פלעגט איהם בערוהי־גען, דערצעהלען עפעס פון דער נאטור און פון איהרע געהיימניסע, ער פלעגט ברענגען ראיות, ביישפיעלען, נור אט דוכט זיך איז ער בערייט צו צוּווינען זיך אויף׳ן קול.

עס איז איהם שווער געווען מאכען זיך אזוי ווי ער איז בערוהיגט, נור פונ־דעסטוועגען פלעגט ער אלץ אליין זי־צען נעבען קראנקען, ווייל איך בין שוין געבליבען אהן כוחות, איך האב זיך אויסגעמוטשעט און צובראכען געווא־רען פון דעם גאנצען שרעקליכען צו־פאל און ווילענדיג ניט ווילענדיג האב איך געמוזט אוועקגעהן אין צווייטען חדר איך זאל אליין ניט קראנק ווערען.

און דער „זשיד“ איז געזעסען די גאנ־צע צייט מיט׳ן אומגליקליכען און ווי אן אייגענע איבערגעגעבענע מוטער, ווי א געטרייע שוועסטער האט ער גע־טהיילט מיט איהם זיינע שרעקליכע לעצטע מינוטען. די קרעמפפען זיינען געווארען אלץ שטארקער, דער קראנ־קער איז אלץ מעהר ביז געווארען ווי א ווילדע חיה, זיין פערשטאנד האט ער ביסלעכווייז אנגעוואהרען, נור ער האט זיך נאך שטארק געראנגעלט.

און אנדערש מאל, פיהלענדיג אז דער קראמפף פאנגט זיך אן, פלעגט ער אנ־הייבען שרייען: געהט אוועק! געהט אוועק! און באלד נאכדעם פלעגט ער זיך אנהויבען ווארפען מיט אזא געשריי אז מען פלעגט הערען אפילו אויף׳ן גאס. די פענסטער און די בריקען הא־בען זיך אנגעהויבען טרייסלען אונטער מיר אין אזוינע שרעקליכע מינוטען. דאן ווען די קראנקהייט איז נובר אין גאנצען דעם גייסט, דעם פערשטאנד, האט דערגרייכט צו מיין חדר דער שטילער, גלייכער, רוהיגער און צערט־ליכער קול פון גורוויסען מיט וועלכען ער פלעגט בערוהיגען און איינרייידען דעם קראנקען, ווי ער פלעגט איהם דערצעהלען פון אנדערע ליידען וואס ער האט בעגעגענט און געזעהן. וואונ־דערבאר, דער גייסט פון קראנקען פלעגט אויפלעבען, קומען צו זיך פון דאס גוטסקייט פון דאקטאר, זיין אי־בערגעבענהייט און מיטגעפיהל האט נובר געווען דעם וועהטהאג און דער קראנקער איז געבליבען בערוהיגט.

דער „זשיד“ פלעגט אויפוועקען דעם ערהויבענעם מענשליכען גייסט און דער אויפוואכענדער קראנקער מענש פלעגט מיט א קול אנגעזאפט מיט ליי־דען און מיט טרעהרען אנהויבען בע־טען פערצייהונג פאר די יסורים וואס ער טהוט אלעמען אן און דאנקען פאר דעם אנטהייל וואס מען נעהמט אין זיין שלאפקייט, ער פלעגט כאפענדיג קו־שען די הענט פונ׳ם דאקטאר און דער־ביי שרעקליך און ביטער געקלאגט און געבעטען אויף זיך דעם טויט.

— ברודער, פריינד, מוטער! — האט ער זיך געבעטען, קוים כאפענדיג דעם אטהעם איבער די טרעהרען וואס הא־בען איהם געשטיקט — אינ׳ם נאמען פון אלץ וואס איז הייליג, אינ׳ם נאמען פון ליעבע און תחנונות צו אלעמען בעט איך אייך, גיט מיר איין סם! איך וויל שטארבען ווי א מענש, ניט ווי קיין ווילדע חיה!

— איך האב דען דאס רעכט אייך צו הרג׳ענען? — האט דערגרייכט צו מיר דעם „זשידס“ ציטערענדער קול — איך בין א דאקטאר און איך מוז נור היילען קראנקע מענשען!

— נור קיין הילף איז דאך שוין אלץ איינס ניטא?! — האט עפעס אזוי ווי נעפרענט און בעשטעטיגט דער ליי־דענדער.

— איך טהו אלץ וואס עס הייסט מיר די וויסענשאפט און די לעהרע — האט אלץ צערטליך געענטפערט דער „זשיד“ נור זיין קול האט געציטערט — בערו־היגט זיך און פערליערט ניט דעם גלויבען.

— ניין — האט א קרעכץ געטהאן דער קראנקער — איך גלויב ניט אז איך וועל נאך לעבען. נור שטארבענדיג גלויב איך אז עס זיינען דא אויף דער וועלט גוטע מענשען. איצט גלויב איך אין דעם מענשען און אין דאס מענש־ליכע הארץ!

און איך האב דערהערט הייסע קושען מיט וועלכע דער ליידענדער האט בע־דעקט די הענד פונ׳ם דאקטאר וועל־כער האט איהם געגעבען די מעגליכ־קייט צו שטארבען מיט אזא גרויסען, הייליגען גלויבען.

(פארטזעצונג פאלגט).

וואו זאל זיין דער ענזהיבישאן?

די פירנער אליין זאלען אורטהיילען וואו זאל זיין דער נייער ענזהיבישאן? און צי זאל גאר אין גאנצען זיין א נייער ענזהיבישאן? צו דיזען בעשלוס איז מען געקומען נאכדעם ווי 52 קאנטראלערס און אלדערמען זיינען זיך דורכגעפאה־רען אין קילדאנאן פארק אויף דער רע־קאמענדאציאן פון איינע וועלכע רא־טהען אז דיזער פארק זאל זיין דער פלאץ פאר׳ן נייעם ענזהיבישאן. די גאנצע פארטיע האט בעקוקט דאס פלאץ און אזוי בעגייסטערט געווארען פון דער שעהנקייט פון לאקיישאן אז אלע זיינען איינשטימיג אז קילדאנאן פארק זאל זיין דער פלאץ פון ענזהיבי־שאן. אויף דער בעמערקונג פון איינע אלדערמען איז אנגענומען געווארען אז עס זאל אראנזשירט ווערען פרייע עק־סקוירשאנס און אויטאמאביל רייזס צום פארק אום די ביהנער זאלען זיך איבערצייגען בעפאר זיי שטימען.

צעהנדליגע רוסען פערגיפטעט אין מאנטרעאל.

א צאהל רוסישע ארבייטער אין מאנטרעאל האט זיך פערוואלט פייע־רען דעם טאג פון היילינען „ספאס“ מיט א פיקניק. זיי האבען מיטגענומען עסען און טרינקען (טרינקען מעהר פון עסען) און ארויסגעפאהרען אויף אן אינזעל. אין דערבייאינען וועלדיל האבען זיי זיך גענומען טרינקען די משקה וואס זיי האבען געהאט מיט זיך. עס האט אבער לאנג ניט גענומען און צייכענס פון משונעת (אמת׳ע משונעת) האט זיך בעוויזען ביי די טרינקערס. עלף פון זיי זיינען ביז נאכט געפאלען טויט און פיעלע זיינען אין א געפעהרליכען קראנקען צושטאנד. די פאליציי איז באלד געקומען און פערנומען די טויטע אין מארג און די קראנקע אין האספי־טאל. ווי די פאליציי בעהויפטעט איז דער שנאפס געווען היימיש געמאנו־פעקטשורטע. צוויי ארעסטען זיינען שוין געמאכט געווארען.

יעצט איז אן עסק מיט דער קבורה צוליעב וואס עס איז אויסגעבראכען א מחלוקת אין מאנטרעאל. די „פאלקס־צייטונג“ שרייבט וועגען דער קבורה מחלוקת פאלגענדעס:

מען קען ניט זאגען, קענעדא איז א געסט פריינדליכע מדינה נור זי האט די טבע אז זי וויל מען זאל קומען אהער לעבען און... ארבייטען. דאגעגען אבער קען זי גאר ניט פערטראגען ווען מענ־שען זיינען אזוי פערדארבען און מאכען דא א שטארב. אזוי איז אויסגעבראכען א מחלוקת צווישען מאנטרעאל און סט. לאמבערט ווער זאל בעגראבען די 11 טויטע רוסישע ארבייטער וואס זיי־נען פערגיפטעט געווארען מיט „האלץ אלקאהאל“, איין געמיינדע איז מכבד די אנדערע מיט דיזען כבוד און קיינע וויל ניט זיין אזוי געוויסענלאז צו בעגראבען אונשולדיגע איטיגראנטען... דערווייל ליעגען און פוילען די טויטע קערפערס אין מארג און פערשפרייטען פערפעס־טענדען געריך ארום זיך. דיזער געריך וועט זיך אזוי לאנג און אזוי שטארק לאזען פיהלען ביז די מאנטרעאלער שטאדט פערוואלטונג וועט זיך איבער־צייגען אז... אז אהן א קבורה קען מען פון זיי דאך ניט פטור ווערען.

הומאר   ווין   סאטירע.

שבת אויבס.

נאָטיצען פון דער וואָך

פון א נארד ענדער.

אונזערע שטאדט טאטעס האבען גענומען פיהלען אז באלד ענדיגט זיך זייער טערמין און ווילען דערום לאזען דער שטאדט אן אנדענקונג א נייעם ענזהיבישאן.

און ווירקליך, אויב דיזער פלאן זאל דורכגעפיהרט ווערען וועט די שטאדט עס האבען צו געדענקען א היבש ביסעל צייט.

* * *

אפנים אז צו זיצען אין סיטי האל און נעהמען גוטע ווייזשעס איז ניט קיין שלעכטער דזשאב. והא ראיה — אונזערע שטאדט טאטעס. זיי איז אזוי גוט, אז עס פעהלט זיי מעהר ניט ווי א נייער ענזהיבישאן.

* * *

און די שטאדט טאטעס אונזערע זיינען יעצט אויף אזוי פיעל העפליך אז זיי גיבען אונז די ברירה צו וואוטען פאר דעם נייעם ענזהיבישאן אדער נעגען.

נעהמענדיג אין אנבעטראכט אז אין דער נארד ענד איז נאך אלץ א בלאָטע ביז'ן נאַרטעל, אז אין אבענד צייט קען מען נאך אלע אין דער נארד ענד ברעכען ריק און לענד און אונזערע שטאדט טאטעס פרובען זיך אפילו ניט אנהויבען זארגען פאר געברוקירטע גאסען אויך פאר דער נארד ענד און פאר א גוטער בעלייכטונג אויך אין דער נארד ענד, פערהאפען מיר אז די וויניפעגער איינוואהנער ווילען דעם 13טען סעפטעמבער זיין אויף אזוי פיעל העפליך צו בעגנוגענען זיך מיט דעם אלטען ענזהיבישאן.

* * *

איין זאך איז אונז קשה: וואס האט זיך עפעס אונזערע שטאדט טאטעס פערגענזעלט אין א מיטען מיטוואך א נייער ענזהיבישאן?

נרינהארנס וואס זיי זיינען! וואָסי, אויף דעם אלטען ענזהיבישאן שלעפט מען ביי אונז ניט ארוים די קוואדערס מיט די האלבע דאלארס?!

* * *

ווי דער הינער סיטי אינזשיניער בעהויפטעט וועט נעקסטען זומער אין וויניפעג זיין א מאנגעל אין וואסער. אום צו פערהיטען עס איז נויטיג צו גראבען א קאנאל.

אונזערע שטאדט טאטעס קימערט עס אפנים גאנץ ווענינ. זיי ווילען גאר בעגראבען די ליאָדע פאר סענט אין א נייעם ענזהיבישאן.

* * *

ווי די צייטונגען מעלדען, ערוואַרטעט מען נאר אין גיכען א מלחמה צווישען ענגלאנד און דייטשלאנד.

ווער עס וועט געווינען, קען מען נאך יעצט ניט וויסען. נור פערליערען וועלען נעווים ביידע... מענשליכע לעבענס און פרעמדע מיליאנען.

* * *

אונז, קענעדער, דארף עס גאר ניט אַרען. מיר האבען דאך שוין ביינעשטייערט 30 מיליאן.

עס איז נור א שאדע אויב ענגלאנד וועט פערליערען די מלחמה און צוזאַמען אויך די 30 מיליאן.

* * *

אויב אלע וואלטען זיך נעפרעהט מיט ענגלאנדס זיעג, וואלט עס געווען ניט מאהבת מרדכי, נור משנאת המן.

קארוזא פיהרט יעצט אן א טרייעל לענגען זיין „בעשערטע" וועלכע איז אנטלאפען מיט'ן שאופער.

וואס א יאלד קען! ביי לייטען וואלט מען זיך נעוואונשען אזא גליק און ער נעהט נאר וויינען אין קאורט אויף זיין „צובראכען" הארץ.

* * *

אין שיקאגא האט זיך א מאן דערשאסען, ווייל זיין פרוי האט איהם געבוירען א דריטע מיידעל.

אויב ער איז אזא מין לעקיש וואס האט מורא פאר מיידלעך, טא ווארום זשע, האב איהם 80 שווארצע יאהר, האט ער חתונה נעהאט, דער למך?

* * *

אין פילאדעלפיא האט א 72 יעהריגער מאן געהייראט אן 21 יעהריגע מיידעל.

נאר די מעשה מיט יענעם הונד וואס זיצט אויף א וואגען היי. ער אליין עסט ניט און לאזט דעם אנדערען ניט צו.

בריעף קאַסטען.

י. נ. — מיר פערשטעהען ניט ווארום י. ריטשמאן זאל אייך זאגען אזא בלאף. מה לו לשקר? דער אמת איז אז די צייטונג „דער איד" האט ניט קיינע פארטנערס. אויך דאס איבעריגע איז שקר.

נ. ז־ר — 1) האט ניט מורא, 2) זעהט דעם אבינען ענטפער, 3) עס קען זיין אז דאס איז די אורזאכע.

צו אלע וואס פרענען זיך נאך וועגען „קענעדער עזות פנים" — דער רעדאקטאר פון „איד" מר. ב. גאלדשטיין האט גאר ניט צו טהאן מיט דעם „קענעדער עזות פנים". רעדאקטירט ווערט דער „קענעדער עזות פנים" פון א גרופע הינע יונגע לייט, קיין בעשטימטען רעדאקטאר האט זי נאך ניט פאר דער הינער אבטיילונג. מיר האבען נור אזוי פיעל א שייכות מיט דער צייטונג וואס זי ווערט אנגעזעצט אין אונזער רעדאקציע און איינינע צוגעשיקטע זאכען ווערען דא געמאכט דרוקפעהיג. דער אפיס פון „קענעדער עזות פנים" איז אין פיפעלס בוק סטאר אין 571 סעלקירק עוועניו.

מ. קאהאן — יא, זאל זיין אז איהר זייט גערעכט. אבער אין די וויניפעג טהעאטער איז דאך שוין אזא מענעדזשער ווי איהר ווינשט און אויך א זעלבע אקטיארען.

מר. ליבערסאן — מיר האבען אייער בריעף ערהאלטען דורך'ן סעקרעטאר מר. שולמאן. מיר קענען זיך גאר ניט העלפען. ווען מען בעצאהלט פאר אן אדווערטייזמענט איז עס ריכטיג ווי מען זאל קומען צו אייך אין סטאר קויפען עטוואס. אלענפאלס איז אייער בקשה אם פלאץ.

פאָטאָגראַפער.

צו יעדען נאנצען אדער האלבען דאזען בילדער, בעקומט איהר זעקס פאסטיל קארדס בילדער פריי.

Smith's Art Gallery, 405 Selkirk Avenue

S. Rosenthal

311 Notre Dame Ave. Phone Garry 4673

אז איהר ווילט א גוטען סוט גוט געפיט לכבוד יום טוב, כאפט זיך אראב צו מיר.

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213

פריינדע און בעקאַנטע.

מיר האבען עֶרעפענט א גראסערי סטאר אויף דעם מאדערנעם סטייל.

פרישע און געזונדע שפייז פראדוקטען.

אויך א דעפארטמענט פון קיך־געפעס, אלעס פאר א קיטשען

מעסיגע פרייזען. ניט אונז אייערע ארדערס.

ז. פראַסאָוו און פ. ספיוואַק — קאָר. פּאָלסאָן און פאַוערס סט.

PRASOW & SPIVACK — 403 POLSON AVE.

Kitchenware specialists.

THE

Canada Financial Corporation, Ltd.

Head Office: Winnipeg.

באארד אף דירעקטארס: פרעזידענט, וואלענטין ווינקלער, מ. פ. פ.; וויים פרעזידענט און מענעדזשער דירעקטאר, דזשאן מעקייווער קאפיטאליסט; סעקרעטאר און טרעזשורער, י. א. פלעטשור, באריסטער; דר. ר. מ. סימפסאן, פרעזידענט אף אמעריקאן פאבליק העלטה אסאסיאיישאן; ב. שראנגע, מאנופעקטשורער און דר. פ. לאישאנס.

מיר אָפּערען איינינע אַקציעס פון דיזער קאמפאניע. איינע פון די בעסטע פראָפּאָזישאָנס. די קאמפאניע וועט צאהלען א גרויסען דיווידענד. די אונטערנעהמונג איז זיכער, ראַיעל און פראפיטייבל. פאר איינצעלהייטען זיך ווענדען צו

PH. NEY & CO.

222 Portage Ave. Winnipeg.
Phone main 1288

עס איז כדאַי

אז איהר זאלט געדענקען 4 זאכען.

1) אז אטרובין בראדערס' סטאר איז אין 390 סעלקירק עווע.,
2) אז זייער טעלעפאן נומער איז סט. דזשאהן 1933,
3) אז אלעס וואס ביי זיי אין סטאר איז פריש, געזונד און צו דער מעסיגסטער פרייז,
4) אז זייער לייין דריי גודס, מענס פארנישינג און שוך ווארג איז אפ טו דייט.

אלערליי לייכטער טליתים, מחזורים, ספרים און אתרוגים

איז יעצט צו קריגען צו בילינער פרייז ביי

ברוך טשערניאַק

די קונים אין קאנטרי דארפען זיך צו איילען אצינד מיט זייערע ארדערס.

B. Cherniack, 288 Dufferin av.

נייער ספרים געשעפט.

מר. קאוואלסאן, 560 סעלקירק,

האט ערעפענט א ניי געשעפט פון ספרים, טליתים, מחזורים און אלעס אנדערע פון דעם לייך. אלעס נור וואס געבראכט ניי און פריש. פערקויפט צו מעסיגע פרייזען.

א נייער בעזים קעהרט שעהן און א נייער וואוד יארד גיט בעסערע און טרוקענע האלץ.

מר. ל. וועסיל

האט ערעפענט א נייעם

וואוד און קוילען יאַרד

אין קארנער מיין סט. און פלארא עווע.
פהאן סט. דזשאהן 933

מרס. פ. לעווין, 472 סעלקירק עוו.

ערשטע קלאסע מילינער

גרויסער אויסוואהל אין פרויען העטס, טרימינג, אסטריטש פעדערען א. ז. וו. צופריעדענהייט אין סטייל, ארבייט און פרייז גאראנטירט.

Mrs. P. LEWIN
472 Selkirk avenue.

שעהנע פרינטינג ברענגט קונים.

גוטע און שלעכטע פרינטינג קאסט אייך איין געלד. מיר מאכען שעהנע פרינטינג. אויף אלע שפראכען אהן מיסטייקס.

The Modern Printing Co.
M. Glucksberg, Prop.
318 Hargrave St.
Phone Main 3040

פערגעסט ניט אייערע קרובים אין יוראָפּ.

שיקט זיי א פאר דאלאר אויף יום טוב און איהר וועט זיך אויספּבעטען א גוט יאהר.

פענסאָן און שיללער

האבען דעם בעסטען סיסטעם ווי צו שיקען געלד. מיר שטעהען אין פערבינדונג מיט אלע גרעסטע בענק און פאסט אפיסעס אין דער וועלט און מיר קענען בעווייזען צו צושטעלען דאס געלד אין צוויי וואכען זיכער, שנעל און נאַנץ.

קומט אַריין צו פענסאָן און שיללערס שיפּס־קאַרטען אָפיס און איהר וועט זיין צופריעדען 854 מיין סטריט איז דער פּלאַץ.

Fenson & Schiller

854 Main Street — Phone St. John 162

פונ'ם עסען קענט איהר הנאה האָבען

נור ווען איהר וועט נוצען סאפאנען אדער פלעשליך וואסער,

אלערליי פלייווארס פון דער

שייפילד מינעראַל וואָטער קא.

די בעסטע וואסער אין מארקעט, געמאכט אויף'ן רוסישען שטייגער, נעסטאלירטע וואסער, מיר גאראנטירען אז קיין סאכארין ווערט ניט גענוצט, נור הוילע צוקער.

יעדער קען קומען און זעהן ווי די וואסער ווערט געמאכט.

מיר פערקויפען אויך בילינער ווי איבעראל:

1 דאזען סיפאנס פאר 1 דאָל.

The Sheffield Mineral water Co.

Limited.

1087 Selkirk Ave. — Winnipeg

פהאן סט. דזשאהן 646 — דזש. אייזענבערג, מענעדזשער

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד הענדיגע

סייפס פייער־קאַסעס און קעש רעדזשיסטערס

פרייזען מעסיגע. אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערציינען.

50 Princess St. Winnipeg, Man.

אין די טהעאַטערע.

אין װאָקער טהעאַטער.

דעם שעהנסטען אבענד קען מען פערפערענגען בײ דער קאמעדי „אלד האמסטעד" אין 5טען, 6טען און 7טען סעפטעמבער. װיליאם לארענז שפּיעלט נאך אלץ די ראלע פון „דיער אלד אנקעל דזשאש" און אויך די אנדערע פיטשורס זײנען די זעלבע װי שוין אײן מאל דא געזעהן און די װאס האבען עס געזעהן װעלען זיכער נאך אמאל קומען זיך אמוזירען.

אין די „אלד האמסטעד" װערט פארגעשטעלט אײנע פון די קלײנע שטעדטליך אין יונײטעד סטײטס אדער קענעדא.

אן אנדער װיכטיגען שױשפּיעלער װעט דאס װיניפּעגער פּובליקום האבען די מעגליכקײט צו זעהן דעם 12טען סעפּטעמבער. דאס איז פּאול גילמאר אין דאס שטיק „דהי העװעק".

אין אלגעמײן האט די װאקער פאר דעם נײעם טהעאטער סיזאן ארראנזשירט מיט די גרעסטע און בעװאוסטע סטארס פון דער ענגלישער בּיהנע. דאס בעסטע װאס דער אמעריקאנער סטײדזש פערמאגט װעט הײנטיגען סיזאן אופגעפיהרט װערען אין װאקער טהעאטער. קײן געלד, קײן מיה װערט געשפּארט, אום דאס פּובליקום צופריעדענצושטעלען אויף'ן העכסטען אופן.

אין װיניפּעג טהעאַטער.

נעקסטען מאנטאג אבענד װעט אין װיניפּעג טהעאטער מיט דער מיטװירקונג פון די פּראמינענטע שױשפּיעלער געשפּיעלט װערען „דהי מירלס".

די קאמפּאני איז רײכער געװארען מיט אײניגע נײע טאלענטע, אלע גוט בעװאוסטע אין זײער ליין. מר. טהורסטאן האל װעט זײן דער לידינג מאן און פרענסיס בּראנדט װעלכע האט פערענדיגט א סיזאן אין בּראקטאן, מאס. װעט זײן די נײע לידינג לײדי. די איבּעריגע זײנען מש. קארװער און דזשײמס העסטערן װאס זײנען בײדע שוין דא געװעזען מיט זעקס יאהר צוריק.

סיטס װערען יעצט שוין פערקויפט און סיזאן ארדערס װערען אנגענומען אין בּאקס אפיס.

מאטינעס װעט אין די װיניפּעג געשפּיעלט װערען יעדען דינסטאג, דאנערשטאג און שבת.

נעקסטע װאך װערט געשפּיעלט דאס שטיק „דהי דאון אף עי טומארא".

אין עמפּרעס טהעאַטער.

דאס עמפּרעס טהעאטער אנאנסירט איבּעראל אז דאס איז דאס אײנציגע פּלאץ װאוהין אלע געהען. און דאס איז גאנץ ריכטיג. דען דאס אײנציגע טהעאטער װאו מען קען זיך אמוזירען גרױסארטיג איז די עמפּרעס טהעאטער װאו אלע װאך איז א רײכע פּראגראם פון די בּעסטע ארטיסטען אויף דער װאדעװיל בּיהנע. דאס עמפּרעס טהעאטער געװינט אלע װאך, אלע טאג נײע סימפּאטײזער און פּאטראנײזער, דען מען װײס איבּעראל אז די עמפּרעס בּעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בּעזוכער אויף'ן בּעסטען אופן. נעהט אײן מאל אין די עמפּרעס און איהר פערבּלײבּט איהר שטענדיגער פּאטראנײזער.

אויף נעקסטע װאך האט די עמפּרעס פאר אײך א זעהר רײכע פּראגראם. זעהט דעם אדװערטײזמענט אין דיזער צײטונג און איהר װעט זיך איבּערצײגען אין די ריכטיגקײט. אין די עמפּרעס װערט געשפּיעלט דרײ מאל טעגליך.

דער נר אברהם בּן אברהם װעלכער האט זיך מיט עטליכע מאנאטען צוריק מגיר געװען בּײ מר. מ. גאלסקי, האט יענע װאך חתונה געהאט מיט א אידיש מײדעל װאס איז געקומען ניט לאנג פון רוסלאנד. דער מסדר קידושין איז געװען הרב כהנאװידש. א גרױסע צערעמאני איז פארגעקומען בּײ מר. מ. גאלסקי אין הױז. מר. װאלדמאן איז געװען טשערמאן. דער עולם האט זיך גרױסארטיג אמוזירט.

The Walker Canada's Finest Theatre

יעצט שפּיעלט זיך — שבת מאטינע

„דהי אלד האמסטעד"

מיט א גרױסארטיגען כאהר און מיוזיק

מיט נײע סצענערי

אב. $1.50 בּיז 25 סענט, מאט. $1 בּיז 25 ס.

3 נעכט פון דאנערשטאג 12טען סעפּט.

פּאול גילמאָאר

מיט א גרױסער קאמפּאני אין דעם גרױסען סוקסעספאלען שטיק

„דהי העװאָק"

אב. $1,50 — 25 ס., מאט. $1 — 25 ס.

WinnipeG

הײנטיגע װאך װערט געשפּיעלט

„דהי גורלס".

אין דער פּיעסא װעלען אנטהײל נעהמען די פּראמינענטע שױשפּיעלער און

מר. טהורסאן האל און מיס פרענסיס בּראנדט

אין די הױפּט ראלען.

נעקסטע װאך װעט געשפּיעלט װערען

די דאַון אָף עי טומאַראָ

טיקעטס איז שוין צו בּעקומען.

אויך סיזאן ארדערס װערען אנגענומען אין בּאקס אָפיס.

Empress PORTAGE AVE. EAST DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE WHERE EVERYBODY GOES

פון מאנטאג 9 סעפּטעמבּער 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב. א דאלאר שאו פאר 10 בּיז 35 סענט

מאנס. דזש. מאלאסא'ס װאונדערבּארע טאנץ ספּעקטאקל „לא דענסי או װיאָלינס"

מיט רוסישע בּעװאוסטע סטארס און א ספּעציעלען פּראנצױזישען בּאלעט

דזשאסט פאר פאן האועל און סקאט מוסטערהאפטע קינסטלער

די גרעסטע קאמישע קאמעדיע דזש. פ. לעאנארד און קלארי װהיטני אין דעם פארס „דופּ'ס ריים"

ענגלאנדס אונטערנעהמער גלין עליסאן

פּאלם ענד פּעלס װעלען אײך גרױסארטיג אמוזירען

עמפּרעס קאפ, שעהנע בּילדער. עמפּרעס ארק., מוזיק די גאנצע צײט.

פּרײזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט, מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

ROYAL Theatre.

אונטער א נײע מענעדזשמענט. שעהנסטע בּילדער, די נײעסטע סאנגס, בּעקװעמער פּלאץ

פּראגראם געבּיטען דרײ מאל א װאך.

לשנה טובה תכתבו װינשט אברהם כאראך, דער אדעסער גוט בּעקאנטער בּארבּער צו אלע זײנע קאסטימער און כלל ישראל. 875 מײן װאו איהר קריגט דעם בּעסטען העירקאט.

א בּאי 16 יאהר אלט, פערלאנגט אין א סטאר, זאל קענען ענגליש רעדען. זיך מעלדען אין 305 לאגאן עװע.

רײטס פאַר אַדװערטײזמענטס אין „איד"

פאר אײן מאל 50 סענט פּער אינטש

פאר א מאנאט 40 סענט פּער אינטש

פאר יעהרליכע 35 סענט פּער אינטש

אויף דער 1טער פּײדזש 75 ס. א אינטש

אויף דער 1טער פּײדזש יעהרליך 50 ס.

קהל'שע אנאנסען 25 און 30 ס.

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט װײט פון שטאדט װערט פערקויפט צו זעהר לײכטע פּײמענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין ניכען געהט דארטען דורך א קאר. זיך װענדען צו

י. בּענדער

447 Main St. Phone Main 9451

נײע אדער פיקסען

דזשולערי, זײגערס

נ. טשערניאק

876 מײן סטריט.

װאס דארפט איהר?

װאהלפּײפּער, פּײנט, הארדװארע, אדער אירגענד װעלכען ארטיקעל פאר בּילדינגס, פּײנטינג און דעקארײטינג — אלעס קריגט איהר בּײ

א. פײנגאָד

590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

זינגער מאשינען אויף אויסצאהלונגען

י. פּראסאָן

509 פלארא עװ. פאָן סט. דזש. 1349

גראמאפאנס, אלערלײ פּארטס.

ל. סגל

סײן פּײנטער

825 מײן סטריט

סײנס אין פערשידענע שפּראכען. פּײנטינג און דעקארײטינג

איך האבּ ערהאלטען א גרױסען אײסװאהל פון פערשידענע גאָלדענע זײגערס, קײטען, דײמאָנטענע רינגען.

אזוי אויך א גרױסען אויסװאהל גראמאפאנס און די נײעסטע רעקארדס פון די װעלט בּערימטע זינגער, אלעס צו די בּיליגסטע פּרײזען.

127)

A. KAPLAN

815 Main Street

טהאָר און אינדיען מאָטאָר סײקעלס.

בּײסיקלס פון $35 און מעהר

אויך ריפּײר און סאנדריס פון אלע סארטען

North End Bicycle Co.

849 MAIN ST. PHONE S. J. 633

Opposite Dufferin Avenue. (126

א הויז צו פערדענטען אין 156 אסטין סטריט, 10 רומס, פול מאדערן, גוטע אויפפּאסער זײנען געװאונשען. פרעגען בּײ פ. ראזענבּלאט אין 819 מײן סטריט.

פּאַטראָנײזט אונזערע אַדװערטײזערס.

SALTZMAN & LIPSHITZ

ה. זאלצמאן, סיװיל אינזשינער, נעהמט אן צו צײכנען פערשידענע פּלענער פון הײזער, קאטעדזשעס, בּלאקס און אלערהאנד געבּײדעס. אויך נעהמען מיר אן קאנטראקטס אויף צו בּויען אלערהאנד געבּײדעס. דארפט איהר עטװאס בּויען? דאן קומט אונז בּעראטהען זיך מיט אונז. מיר װעלען אײך גאר ניט רעכנען דאפיר.

זאַלצמאַן און ליפּשיץ 872 מײן סטריט

פאָן סט. דזשאהן 761

פּײפּערהענגערס אויפמערקזאם!

מיר האבּען אויסגעקויפט א גרױסען, פּראכטפאלען סטאק פון 5,000 דאל. װאל פּײפּער פון די שעהנסטע און נײעסטע דיזײנס. דאס װאל פּײפּער פערקויפען מיר אצינד צו 50 פּראצענט ארונטער דעם דאלאר. קומט צו געהן און זעהט די דיזײנס, װעט איהר זיך איבּערצײגען אז איהר קענט יעצט האבּען א גרױסען בּארגײן.

M. Donner & Co. 847½ Main Street

װאַנצען?

אין א פאר שטונדען. פערטרײבּ איך דורך מעכאנישע מיטלען די װאנצען פון אײער הויז אזוי דאס זײ װעלען שוין מעהר בּײ אײך ניט זײן. דערויף געבּען מיר א געשריבּענע גאראנטיע, און װען מען מוז א צװײטעס מאל דיזאפענקצינירען אײער הויז, מאכען מיר עס אהן געלד. לעצטען זומער האבּען מיר געקלינט איבּער טויזענד רומס. עסטימײטס װערט געגעבּען פרײ.

The Vermin Destroying Co.

259 פּריטשארד עװ. א. ז. האַרטמאַן, פּראָפּ. פאָן סט. דזש. 1240

אני לדודי ודודי לי.

די היבּרו סיק בּענעפיט סאָסײעטי

דאװענט אויך הײנטיגעס יאהר אין איהר אײגענעם גרױסען און בּעקװעמען

קװינס האלל, סעלקירק עװעניו

מיטן בּעװאוסטן בּעל תפילה ר' יהושע פראַדקין

זײענדיג אינדיפּענדענט, זוכט די סאסײעטי קײנע פּראפיטען, בּלויז אויף צו דעקען די עקספּענסעס און דערום זײנען די פּרײזען אויף סיטס בּיליג, פון 1 דאלאר, $1,50 און 2 דאלאר. טיקעטס צו בּעקומען אין פאלגענדע פּלעצער: בּײם סעקרעטאר ס. גאלדין, 598 פלארא עװעניו; בּײ יוסף װעריער, 661 מאניטאבּא עװעניו; אין ריעל עסטײט אפיס פון פּענסאן און שילער, 854 מײן סטריט, אויך אין קװינס האל פון די ערשטע סליחות אן.

מיט אכטונג די קאמיטע.

װאַרט ניט אויף'ן לעצטען טאָג.

לכבוד יום טוב האבּ איך קײן געלד ניט געשפּארט און האבּ אויסגעפיקסט דאס בּאד רײן, פײן און צוכטיג. איך װיל געבּען מײנע קאסטימער א געלעגענהײט זײ זאלען הנאה האבּען פון יום טוב און דערום װעט די גאנצע נעקסטע װאך זײן א שװיץ בּאד יעדען טאג און מען װעט ניט דארפען װארטען אויף'ן לעצטען טאג.

די אידיאַל בּאָד

צײכענט זיך אימער אויס מיט איהר רײנקײט, זויבּערקײט און גוטע ארדנונג פאר פרויען א בּעזונדער פײנער דעפּארטמענט. כשר'ע מקוה.

ערשטע קלאסע בּארבּער שאפּ אין קאנעקשאן.

260—256 דזשאַרװיס פאָן סט. דזש. 519

ה. װאלדמאן, פּראפּ. װינשט אײך אלעמען א כתיבה וחתימה טובה.

אין „איד", 796 מײן סטריט, װערט אנגענומען אלערלײ פּרינטינג.

לשמוע אל הרינה ואל התפילה.

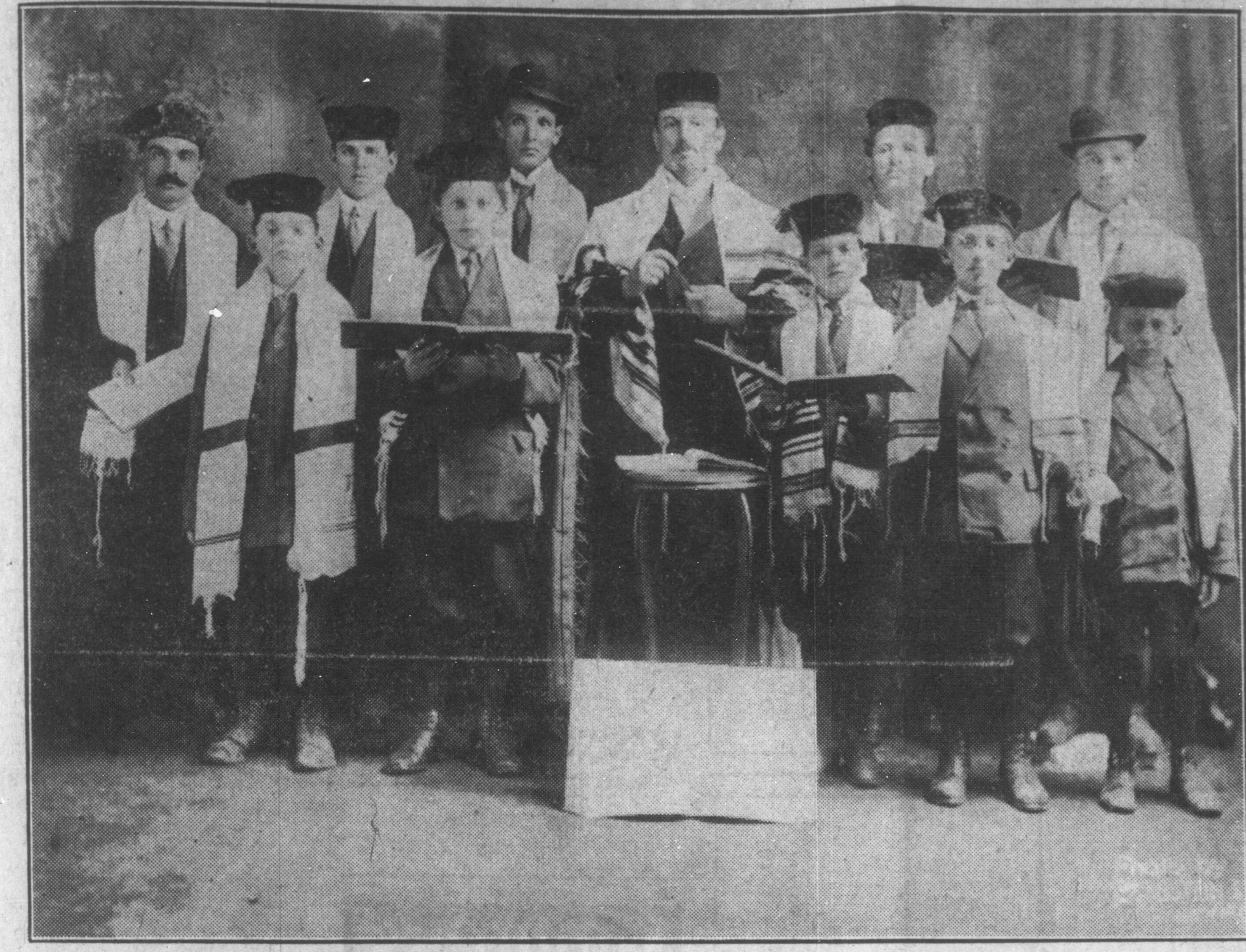

פאָטאָ ביי בערנשטיין און וואלטער.

אויב איהר ווילט הנאה האָבען
פון יום טוב, אויב איהר ווילט
הערען עכט אידישע נגינה, דאַן
בעזאָרגט זיך בעצייטענס מיט
אַ טיקעט צו מ. דזשייקאָב אין

מיניוק'ס האָלל,

וואו עס ווערט גאַראַנטירט פיר
ריינקייט, זויבערקייט, געזונד-
קייט און אויך בעסטע ארדנונג.

בעל שחרית ר' אברהם יהודה גראָס.

בעל תוקע ר' בצלאל ראַבינסאָן.

אָנפאַנג ערשטע סליחות 11.30

טיקעטס שוין צו בעקומען ביי מ. דזשייקאָב,
346 פלאָראַ עווענױ.

און אין מיניוקס האל א גאַנצען טאג ביז 10 אוהר אבענד

אַכטונגספאָל, חזן מ. דזשייקאָב מיט זיין בעריהמטען כאָהר.

נור וואָס אָנגעקומען אַ גרויסער, פרישער סטאָק

שנה טובה'ס

אויך טליתים, מחזורים, סדורים א.ד.ג.

צו די מעסיגסטע פרייזען אין

פיפעלס בוק סטאָר, 824 מיין סטריט

און אין אונזער ברענטש 571 סעלקירק עווענױ.

פהאָן סט. דזשאָהן 143

קאַונטרי לייט דארפען זיך צו אײלען מיט זייערע ארדערס.

בית מדרש הגדול
דחברה משניות

365 סטעלאַ עווענױ

מאכט בעקאַנט צו איהרע פריינד און פאטראָנייזער אז היינטיגס
יאהר וועלען אונזערע בעלי תפילות זיין

רבי ל. גרובער און מר. שמואל ראַבינאָוויטש.

סיטס צו בילינע פרייזען.

מיר ווינשען אייך אַ כתיבה וחתימה טובה. טשערמאַן יוסף גענזער

אַ פּראַכטפאָלער חנוכת הבית.

זונטאָג דעם 8טען סעפּטעמבער, 2 אוהר נ. מ.
וועט מיט גרויס פּראַכט און גלאַנץ געפּראַוועט
ווערען דאס חנוכת הבית פון דער נייער שוהל

תפארת ישראל

אויף קאָרנער מאניטאָבא און פּאוערס סטריט.

מיר לאַדען איין אַלע אידען צו קומען אנטהייל נעהמען
אין אונזער שמחה וואס וועט געפייערט ווערען דעם ערשטען
טאָג סליחות מיט גרויסאַרטיגער צערעמאָני און גוטע רעדנער.

מיט אכטונג, פּרעז. מ. טעסלער און די קאָמיטע.

נ. ב. אונזער שוהל איז פּראַכטפאָל אויפגעפיקסט געוואָרען. דאָס פלאַץ איז לופטיג
און די סיטס זיינען זעהר בעקוועם. מיר האָבען אויך אָנגעשטעלט גוטע חזנים. אַ קאָמיטע
יצט יעצט ביי דער שוהל, און ווער עס וויל האָבען פאַר יום טוב אַ גוטען סיט זאָל זיך בע-
אָרגען בעצייטענס מיט אַ סיט.